

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 3 Ιουνίου 2022
(OR. fr)

9651/22

AGRI 219
AGRILEG 88
FOOD 37
SAN 323
PHYTOSAN 22
VETER 51
ENV 514
CLIMA 245
CODEX 10
WTO 102
RELEX 711

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	3 Ιουνίου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 226 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Εφαρμογή των υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων της ΕΕ στα εισαγόμενα γεωργικά και αγροδιατροφικά προϊόντα

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 226 final.

σνημμ.: COM(2022) 226 final

Βρυξέλλες, 3.6.2022
COM(2022) 226 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Εφαρμογή των υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων της ΕΕ στα εισαγόμενα
γεωργικά και αγροδιατροφικά προϊόντα**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον Ιούλιο του 2021, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει:

έκθεση που να περιλαμβάνει αξιολόγηση του σκεπτικού και της νομικής σκοπιμότητας της εφαρμογής των υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων των προτύπων για την καλή μεταχείριση των ζώων, καθώς και των διεργασιών και μεθόδων παραγωγής) στα εισαγόμενα γεωργικά και αγροδιατροφικά προϊόντα και να προσδιορίζει τις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες που θα διασφαλίσουν μεγαλύτερη συνέπεια στην εφαρμογή των προτύπων, σε συμμόρφωση με τους κανόνες του ΠΟΕ. Η εν λόγω έκθεση θα πρέπει να καλύπτει όλους τους σχετικούς τομείς δημόσιας πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της κοινής γεωργικής πολιτικής, της πολιτικής για την υγεία και την ασφάλεια των τροφίμων, της περιβαλλοντικής πολιτικής και της κοινής εμπορικής πολιτικής¹.

Η παρούσα έκθεση ανταποκρίνεται στην πρόσκληση αυτή. Προσδιορίζει τις δράσεις που ήδη αναλαμβάνει η ΕΕ σε πολυμερές και διμερές επίπεδο, αλλά και αυτόνομα, για να ανταποκριθεί στις παγκόσμιες ανησυχίες για το περιβάλλον ή στις προσδοκίες των πολιτών όσον αφορά τα εισαγόμενα γεωργικά και αγροδιατροφικά προϊόντα, με έμφαση στην εφαρμογή υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων (συμπεριλαμβανομένων προτύπων για την καλή μεταχείριση των ζώων) στα εισαγόμενα προϊόντα και στις προκλήσεις που συνδέονται με την εφαρμογή των εν λόγω προτύπων.

Η έκθεση βασίστηκε σε δημόσια διαβούλευση², στο πλαίσιο της οποίας περισσότερα από 160 ενδιαφερόμενα μέρη υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους, στη συζήτηση προσανατολισμού που πραγματοποιήθηκε στο Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας τον Φεβρουάριο του 2022, καθώς και στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»³.

1.1. Ανάγκη για παγκόσμιο μετασχηματισμό προς βιώσιμα συστήματα τροφίμων

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, με την έκδοση σημαντικών περιβαλλοντικών συμβάσεων⁴, οι γνώσεις σχετικά με τον παγκόσμιο αντίκτυπο των σύγχρονων συστημάτων τροφίμων στο περιβάλλον έχουν εξελιχθεί σημαντικά, γεγονός που έχει οδηγήσει επίσης σε εντονότερες κοινωνικές και ηθικές ανησυχίες όσον αφορά τον τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης των τροφίμων. Η μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων που εξαρτώνται λιγότερο από τα ορυκτά καύσιμα σε παγκόσμιο επίπεδο θεωρείται επίσης αναγκαία.

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10991-2021-ADD-1/en/pdf>

² <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13371-Imports-of-agricultural-and-food-products-applying-EU-health-and-environmental-standards-report-el>

³ [Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ής Οκτωβρίου 2021 σχετικά με τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» για ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων \[2020/2260\(INI\)\].](#)

⁴ Κυρίως της Σύμβασης-πλασίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της απερίημωσης.

Τα συστήματα τροφίμων ευθύνονται παγκοσμίως για το ένα τέταρτο των ετήσιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου⁵ και αποτελούν την κύρια αιτία απώλειας βιοποικιλότητας⁶. Σχεδόν το 90 % της αποψίλωσης των δασών σε παγκόσμιο επίπεδο οφείλεται στην επέκταση των εκτάσεων που χρησιμοποιούνται για γεωργικές δραστηριότητες, και ο αντίκτυπος αυτός είναι μεγαλύτερος από ό,τι θεωρούνταν στο παρελθόν⁷. Με τη σειρά τους, η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος μειώνουν την ανθεκτικότητα των παγκόσμιων συστημάτων τροφίμων και αυξάνουν την έκθεσή τους σε σημαντικές προκλήσεις, όπως η λειψυδρία, η υποβάθμιση του εδάφους και τα ακραία καιρικά φαινόμενα, υπονομεύοντας περαιτέρω την επισιτιστική ασφάλεια και αυξάνοντας τον κίνδυνο ζωνόσων⁸.

Σήμερα σχεδόν ένας στους τρεις ανθρώπους παγκοσμίως πεινάει ή δεν έχει τακτική πρόσβαση σε θρεπτική και επαρκή τροφή⁹. Ταυτόχρονα, σχεδόν το 40 % του παγκόσμιου ενήλικου πληθυσμού είναι υπέρβαροι¹⁰. Στην ΕΕ η ανθυγιεινή διατροφή αποτελεί σημαντική αιτία ασθενειών και πρόωρων θανάτων¹¹.

Η στενή διασύνδεση μεταξύ της υγείας των ανθρώπων, της υγείας των ζώων και της υγείας του περιβάλλοντος αντικατοπτρίζεται στην προσέγγιση «Μία υγεία», η οποία ορίζεται ως «μια ολοκληρωμένη, ενοποιημένη προσέγγιση που αποσκοπεί στην εξασφάλιση ισορροπίας και στη βελτιστοποίηση της υγείας των ανθρώπων, των ζώων και των οικοσυστημάτων με βιώσιμο τρόπο»¹². Η προσέγγιση «Μία υγεία» αναγνωρίζεται σε παγκόσμιες δεσμεύσεις και δηλώσεις, όπως η πολιτική δήλωση των Ηνωμένων Εθνών για τη μικροβιακή αντοχή¹³, το ψήφισμα 3/4 της Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον σχετικά με το περιβάλλον και την υγεία¹⁴, το ψήφισμα της Παγκόσμιας Συνέλευσης Υγείας των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την ενίσχυση των προσπαθειών για την ασφάλεια των τροφίμων¹⁵ και το

---

⁵ IPCC (2020), [*Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems*](#).

⁶ IPBES (2019), [*Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*](#), σημείο B1, σ. 12. Βλ. επίσης, π.χ. Benton, T. G., Bieg, C., Harwatt, H., Pudasaini, R. και L. Wellesley (2021), [*Food system impacts on biodiversity loss: three levers for food system transformation in support of nature*](#). Έρευνα του Chatham House, Λονδίνο· Γραμματεία της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα (2020), [*Global Biodiversity Outlook 5*](#), Μόντρεαλ, σ. 64.

⁷ FAO (2021), *COP26: Agricultural expansion drives almost 90 percent of global deforestation. FAO Remote Sensing Survey findings* (<https://www.fao.org/newsroom/detail/cop26-agricultural-expansion-drives-almost-90-percent-of-global-deforestation/en>).

⁸ Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον και Διεθνές Ινστιτούτο Έρευνας για το Ζωικό Κεφάλαιο (2020), [*Preventing the Next Pandemic: Zoonotic diseases and how to break the chain of transmission*](#), Ναϊρόμπι.

⁹ FAO, IFAD, UNICEF, WFP και ΠΟΥ (2021), *The State of Food Security and Nutrition in the World 2021. Transforming food systems for affordable healthy diets* (<https://www.fao.org/3/cb4474en/online/cb4474en.html>).

¹⁰ ΠΟΥ (2021), *Fact sheets: Obesity and overweight* (<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight>).

¹¹ https://knowledge4policy.ec.europa.eu/health-promotion-knowledge-gateway/eu-burden-non-communicable-diseases-key-risk-factors_en.

¹² ΠΟΥ (2021), *Tripartite and UNEP support OHHLEP's definition of 'One Health'* (<https://www.who.int/news/item/01-12-2021-tripartite-and-unep-support-ohhlep-s-definition-of-one-health>).

¹³ <https://digitallibrary.un.org/record/845917?ln=en>

¹⁴ https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/30795/UNEA3_4EN.pdf?sequence=1&isAllowed=y

¹⁵ https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA73/A73_R5-en.pdf

ψήφισμα 5/11 της Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον σχετικά με τη βιοποικιλότητα και την υγεία¹⁶.

Η σύνοδος κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τα συστήματα τροφίμων τον Σεπτέμβριο του 2021 κατέληξε σε ευρεία παγκόσμια συναίνεση όσον αφορά την αναγκαιότητα μετάβασης σε βιώσιμα και ανθεκτικά συστήματα τροφίμων για την αντιμετώπιση της πλανητικής κρίσης και την επίτευξη όλων των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ), ενώ παράλληλα δημιούργησε μια δυναμική για παγκόσμια αλλαγή που κρίνεται επείγοντως αναγκαία. Πολλές χώρες έχουν παρουσιάσει τους εθνικούς τους χάρτες πορείας για τη βελτίωση της βιωσιμότητας της γεωργίας και των τροφίμων¹⁷.

Στο ίδιο πνεύμα, η δήλωση που εξέδωσαν οι ηγέτες της G20¹⁸ στη Ρώμη τον Οκτώβριο του 2021 αναγνωρίζει ότι «η προώθηση βιώσιμων συστημάτων τροφίμων, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης των παγκόσμιων, περιφερειακών και τοπικών αξιακών αλυσίδων τροφίμων και του διεθνούς εμπορίου τροφίμων, θα συμβάλει όχι μόνο στην επισιτιστική ασφάλεια αλλά και στην αντιμετώπιση των αλληλένδετων παγκόσμιων προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας βιοποικιλότητας»¹⁹.

1.2. Στρατηγική της ΕΕ για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων

Η πορεία της ΕΕ προς βιώσιμα συστήματα τροφίμων έχει προταθεί στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»²⁰ η οποία δημοσιεύτηκε μαζί με τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα²¹ τον Μάιο του 2020 στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας²². Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» καθορίζει ένα θεματολόγιο για ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων, το οποίο απαιτεί προσπάθειες από όλους τους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών, ώστε να προσαρμοστούν σε νέα και αυστηρότερα υγειονομικά και περιβαλλοντικά πρότυπα, καθώς και πρότυπα για την καλή μεταχείριση των ζώων. Ο μετασχηματισμός αναμένεται να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της βιωσιμότητας, τη διατήρηση και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας και την προώθηση γεωργικών συστημάτων φιλικών προς τη βιοποικιλότητα.

Η νέα Κοινή Γεωργική Πολιτική έχει σχεδιαστεί για να παρέχει καθοδήγηση και στήριξη στους Ευρωπαίους γεωργούς —συμπεριλαμβανομένων των μικροκαλλιεργητών— ώστε να

¹⁶ <https://www.unep.org/environmentassembly/unea-5.2/proceedings-report-ministerial-declaration-resolutions-and-decisions-unea-5.2?%2Fproceedings-report-ministerial-declaration-resolutions-and-decisions-unea-5.2>.

¹⁷ Σύνοδος κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τα συστήματα τροφίμων (2021), *Member State Dialogue Convenors and Pathways - Food Systems Summit Dialogues* (https://summitdialogues.org/overview/member-state-food-systems-summit-dialogues/convenors/?_se=ZWxlbmFhdmVyeUB5YWhvby5jby51aw%3D%3D&utm_campaign=Food).

¹⁸ Τα μέλη της G20 αντιπροσωπεύουν περίπου το 80 % του παγκόσμιου εμπορίου γεωργικών προϊόντων και το 60 % των παγκόσμιων γεωργικών εκτάσεων.

¹⁹ <https://www.consilium.europa.eu/media/52730/g20-leaders-declaration-final.pdf>

²⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. «Από το αγρόκτημα στο πιάτο — Μια στρατηγική για ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων» [COM(2020) 381 final].

²¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030. Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας» [COM(2020) 380 final].

²² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές και κλιματικές επιδόσεις τους μέσω ενός μοντέλου που είναι περισσότερο προσανατολισμένο στα αποτελέσματα.

Η βιωσιμότητα των συστημάτων τροφίμων αποτελεί παγκόσμιο ζήτημα και η ΕΕ μεμονωμένα δεν μπορεί να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις παγκόσμιες απειλές που σχετίζονται με τον τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης των τροφίμων. Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» παρουσιάζει τη φιλοδοξία της ΕΕ να αναλάβει ηγετικό ρόλο παγκοσμίως στον τομέα της βιωσιμότητας των τροφίμων μέσω της διεθνούς συνεργασίας της για την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα των τροφίμων, με τη δημιουργία συμπράξεων, την προώθηση προτύπων για τη στήριξη βιώσιμων πρακτικών σε διεθνές επίπεδο και μέσω των εμπορικών και αναπτυξιακών πολιτικών της.

1.3. Η ΕΕ ως παγκόσμιος παράγοντας

Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας παγκοσμίως και ο τρίτος μεγαλύτερος εισαγωγέας αγροδιατροφικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της υδατοκαλλιέργειας²³. Στις εισαγωγές της ΕΕ κυριαρχούν προϊόντα τα οποία ως επί το πλείστον δεν παράγονται εσωτερικά (π.χ. καφές, τσάι, φοινικέλαιο, τροπικά φρούτα), παράγονται εκτός εποχής ή των οποίων η παραγωγή είναι περιορισμένη ή ανεπαρκής για την κάλυψη της ζήτησης (π.χ. σόγια και σογιάλευρο). Οι εξαγωγές της ΕΕ καλύπτουν όλο το φάσμα των προϊόντων, από βασικά προϊόντα όπως το γάλα σε σκόνη, το χοίρειο κρέας και τα δημητριακά έως προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπως οίνοι και οινοπνευματώδη ποτά, ελαιόλαδα ή τυριά, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ισχυρού εμπορικού πλεονάσματος²⁴.

Ως σημαντικός παράγοντας στις διεθνείς αγορές τροφίμων, η ΕΕ έχει μεγάλο αντίκτυπο σε τρίτες χώρες (δηλαδή χώρες εκτός ΕΕ) μέσω της εμπορικής πολιτικής της και της ικανότητάς της να επηρεάζει την ανάπτυξη κανονισμών και προτύπων παγκόσμιας σημασίας. Η εμπορική πολιτική της ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί —σε συνδυασμό με άλλα εργαλεία, όπως η πολιτική της ΕΕ για την προώθηση των αγροδιατροφικών προϊόντων— για την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα υψηλά πρότυπα των αγροδιατροφικών προϊόντων της ΕΕ σε τρίτες χώρες και για την προώθηση της μετάβασης προς βιώσιμα συστήματα τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο σύμφωνα με τους ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών. Η Επιτροπή συνεργάζεται επίσης με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης για δραστηριότητες προβολής σχετικά με τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων.

Συνεπώς, η επανεξέταση της εμπορικής πολιτικής που εκδόθηκε τον Φεβρουάριο του 2021²⁵ καθορίζει την πορεία προς μια ανοικτή, βιώσιμη και δυναμική εμπορική πολιτική που θα είναι σε καλύτερη θέση να διαμορφώνει την παγκόσμια αλλαγή και να αντικατοπτρίζει τα στρατηγικά συμφέροντα και τις αξίες της ΕΕ, σε συμμόρφωση με τους κανόνες του ΠΟΕ. Η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος συγκαταλέγεται στις κορυφαίες προτεραιότητες της ΕΕ. Η υλοποίηση αυτού του οράματος θα απαιτήσει ανάληψη δράσης σε όλα τα επίπεδα.

²³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), [Agri-food trade in 2020: Report](#) (Το εμπόριο αγροδιατροφικών προϊόντων το 2020: Έκθεση).

²⁴ Το 2020 από το εμπόριο αγροδιατροφικών προϊόντων στην ΕΕ-27 παράχθηκε εμπορικό πλεόνασμα 62 δισ. EUR, το οποίο ισοδυναμεί με το 28,5 % του συνολικού εμπορικού πλεονάσματος της ΕΕ-27 (βλ. σημείωση 23).

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. «Επανεξέταση της εμπορικής πολιτικής — Μια ανοικτή, βιώσιμη και δυναμική εμπορική πολιτική» [COM(2021) 66 final].

Επιπλέον, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν δεσμευτεί για τη διασφάλιση της συνοχής της αναπτυξιακής πολιτικής. Μέσω της συνοχής της αναπτυξιακής πολιτικής, επιδιώκουν να εξασφαλίσουν ότι λαμβάνονται υπόψη αναπτυξιακοί στόχοι στις πολιτικές που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στις αναπτυσσόμενες χώρες. Στόχος της συνοχής της αναπτυξιακής πολιτικής είναι να ελαχιστοποιήσει τις αντιφάσεις και να δημιουργήσει συνέργειες μεταξύ των διαφόρων πολιτικών της ΕΕ, καθώς και να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της αναπτυξιακής συνεργασίας, προς όφελος των χωρών-εταίρων. Από την κατοχύρωσή της στο δίκαιο της ΕΕ με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), η νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη²⁶ έχει επιβεβαιώσει τη δέσμευση της ΕΕ ως προς τη συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής και την έχει αναγνωρίσει ως καίριο στοιχείο της στρατηγικής για την επίτευξη των ΣΒΑ στις χώρες-εταίρους.

Ταυτόχρονα, η ΕΕ εξαρτάται από το εμπόριο όχι μόνο επειδή αποτελεί σημείο εξόδου και πηγή ανταγωνιστικότητας για τη βιομηχανία τροφίμων της, αλλά και διότι συνιστά μέσο διασφάλισης της ποικιλομορφίας του εφοδιασμού τροφίμων. Όπως επισημαίνεται στην ανακοίνωση για την επισιτιστική ασφάλεια²⁷, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία αποκάλυψε ελλείψεις που προκαλούν κινδύνους για το παγκόσμιο σύστημα επισιτιστικής ασφάλειας. Οι ελλείψεις αυτές θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με τρόπους που ενισχύουν τη μετάβαση προς βιώσιμα, ανθεκτικά και δίκαια συστήματα τροφίμων στην ΕΕ και παγκοσμίως.

2. ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΗΣ ΕΕ

2.1. Υγειονομικά πρότυπα

Η ΕΕ διαθέτει ένα ισχυρό υγειονομικό και φυτοϋγειονομικό σύστημα που διασφαλίζει ότι όλα τα τρόφιμα που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ πληρούν την απαίτηση για υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας και για πρόληψη της εξάπλωσης επιβλαβών οργανισμών ή ασθενειών μεταξύ φυτών και ζώων. Όλες οι εισαγωγές αγροδιατροφικών προϊόντων πρέπει να συμμορφώνονται με τις υγειονομικές και φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις της ΕΕ ή με όρους που η ΕΕ αναγνωρίζει ως τουλάχιστον ισοδύναμους με αυτές²⁸. Οι

²⁶ [The new European consensus on development 'our World, our Dignity, our Future': joint statement by the Council and the representatives of the governments of the Member States meeting within the Council, the European Parliament, and the European Commission](#) (Η νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη «Ο κόσμος μας, η αξιοπρέπειά μας, το μέλλον μας»: κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνεργομένων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), Υπηρεσία Εκδόσεων, 2018.

²⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων τροφίμων [COM(2022) 133 final].

²⁸ Όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων, η απαίτηση αυτή περιλαμβάνεται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2002, για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων (στο εξής: γενική νομοθεσία για τα τρόφιμα, ΕΕ L 031 της 1.2.2002, σ. 1), το οποίο ορίζει ότι «[τ]α τρόφιμα και οι ζωοτροφές που εισάγονται στην Κοινότητα με σκοπό τη διάθεσή τους στην αγορά εντός της Κοινότητας, συμμορφώνονται με τις σχετικές απαιτήσεις της νομοθεσίας για τα τρόφιμα ή με όρους που η Κοινότητα αναγνωρίζει ως τουλάχιστον ισοδύναμους ή, όταν υπάρχει συγκεκριμένη συμφωνία μεταξύ της Κοινότητας και της χώρας εξαγωγής, με τις απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στην εν λόγω συμφωνία». Η γενική νομοθεσία για τα τρόφιμα αποτελεί ένα γενικό πλαίσιο που καλύπτει όλες τις θεμελιώδεις πτυχές της πολιτικής για την ασφάλεια των τροφίμων και εφαρμόζεται σε όλα τα μέτρα που

κανόνες βασίζονται σε επιστημονικά στοιχεία, ενώ κατά τη διαδικασία εκπόνησης λαμβάνονται δεόντως υπόψη διεθνή πρότυπα.

Η συμμόρφωση των ζώων, των φυτών ή των προϊόντων που εισέρχονται στην ΕΕ από τρίτες χώρες με τα σχετικά πρότυπα και τις απαιτήσεις της ΕΕ επαληθεύεται μέσω αποτελεσματικών συστημάτων ελέγχου που εφαρμόζονται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών της ΕΕ, σε συνεργασία με τις εθνικές τελωνειακές αρχές. Οι απαιτήσεις και το σύστημα ελέγχου των εισαγωγών έχουν ως γνώμονα τον κίνδυνο και, ως εκ τούτου, το πεδίο εφαρμογής και η ένταση των ελέγχων προσαρμόζονται στον κίνδυνο που ενέχουν συγκεκριμένα ζώα, φυτά ή προϊόντα. Το είδος των ελέγχων εξαρτάται από το είδος των προϊόντων και τους κινδύνους που συνδέονται με αυτά (π.χ. τρόφιμα ζωικής ή μη ζωικής προέλευσης), ενώ ταυτόχρονα λαμβάνονται υπόψη επιστημονικά στοιχεία, καθώς και διάφορες πηγές πληροφοριών σχετικά με τη μη συμμόρφωση, όπως περιστατικά σχετικά με τρόφιμα, επιδημικές εξάρσεις ζωνόσων ή επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών, αποτελέσματα συνοριακών ελέγχων και πληροφορίες που λαμβάνονται από τρίτες χώρες.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του μηχανισμού συμμόρφωσης, η Επιτροπή διενεργεί ελέγχους, συμπεριλαμβανομένων συστηματικών επιθεωρήσεων, σύμφωνα με δημοσιευμένο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας για να επαληθεύει ότι οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών της ΕΕ και των τρίτων χωρών που εξάγουν στην ΕΕ εκπληρώνουν τις νομικές υποχρεώσεις τους. Οι έλεγχοι της Επιτροπής επικεντρώνονται στα συστήματα ελέγχου και όχι σε μεμονωμένες εγκαταστάσεις.

Ωστόσο, οι ανησυχίες για τη δημόσια υγεία που σχετίζονται με την παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων δεν αφορούν μόνο τις υγειονομικές και φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις. Ο κανονισμός 2019/6 για τα κτηνιατρικά φάρμακα (στο εξής: κανονισμός για τα κτηνιατρικά φάρμακα)²⁹, ο οποίος εφαρμόζεται από τον Ιανουάριο του 2022, προβλέπει ευρύ φάσμα συγκεκριμένων μέτρων για την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής. Οι ανθεκτικοί στα αντιμικροβιακά οργανισμοί μπορούν να εξαπλωθούν όχι μόνο από τρόφιμα ζωικής προέλευσης, αλλά και απευθείας από άνθρωπο σε άνθρωπο ή μεταξύ ανθρώπων και ζώων. Τα μέτρα για την προώθηση της πιο συνετής και υπεύθυνης χρήσης αντιμικροβιακών στα ζώα θα στηρίξουν την επίτευξη του στόχου της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» για μείωση κατά 50 % των συνολικών πωλήσεων αντιμικροβιακών φαρμάκων στην ΕΕ για εκτρεφόμενα ζώα και στην υδατοκαλλιέργεια έως το 2030. Στο πλαίσιο αυτό, θα καθοριστούν νέες απαιτήσεις βάσει του άρθρου 118 του κανονισμού για τα κτηνιατρικά φάρμακα όσον αφορά τη χρήση αντιμικροβιακών σε ζώα και προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για εισαγωγή στην ΕΕ. Συγκεκριμένα, στα εν λόγω ζώα και προϊόντα ζωικής προέλευσης δεν επιτρέπεται η χορήγηση αντιμικροβιακών με σκοπό την επιτάχυνση της ανάπτυξης ή την αύξηση της απόδοσης ή αντιμικροβιακών που έχουν χαρακτηριστεί στην ΕΕ ως προοριζόμενα αποκλειστικά για τη θεραπεία συγκεκριμένων λοιμώξεων στον άνθρωπο.

αφορούν τα τρόφιμα ή τις ζωοτροφές που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ, αφήνοντας εκτός του πεδίου εφαρμογής της μόνο την πρωτογενή παραγωγή για ιδιωτική οικιακή χρήση.

²⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/6 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τα κτηνιατρικά φάρμακα (ΕΕ L 4 της 7.1.2019, σ. 43).

2.2. Περιβαλλοντικά πρότυπα και πρότυπα για την καλή μεταχείριση των ζώων

Όλες οι εισαγωγές τροφίμων που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ πρέπει να συμμορφώνονται με τα σχετικά πρότυπα της ΕΕ που αφορούν τα τελικά προϊόντα, τα οποία εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για εγχώρια παραγόμενο ή εισαγόμενο προϊόν. Ωστόσο, απαιτήσεις σχετικά με τον τρόπο παραγωγής των προϊόντων (αναφέρονται ως «διεργασίες και μέθοδοι παραγωγής»), δεν επιβάλλονται συνήθως στα εισαγόμενα προϊόντα. Επί του παρόντος δεν υπάρχουν γενικές (οριζόντιες) διατάξεις στο δίκαιο της ΕΕ που να αναφέρονται σε περιβαλλοντικές απαιτήσεις ή —γενικότερα— σε απαιτήσεις βιωσιμότητας εφαρμοστέες σε εγχώρια ή εισαγόμενα τρόφιμα.

Κανονισμοί για τις διεργασίες και τις μεθόδους παραγωγής εφαρμόζονται συχνά στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος ή της καλής μεταχείρισης των ζώων, όπου τα μέτρα για τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή την αντιμετώπιση ανησυχιών ηθικού χαρακτήρα δεν συνδέονται με το ίδιο το τελικό προϊόν, αλλά με την παραγωγή του εν λόγω προϊόντος. Ως εκ τούτου, εάν τα εν λόγω πρότυπα εφαρμόζονται στις εισαγωγές, «ρυθμίζουν» εκ των πραγμάτων τη διαδικασία παραγωγής στο εξωτερικό, στον βαθμό που τα οικεία προϊόντα προορίζονται να πωληθούν στην αγορά της χώρας που επιβάλλει τη ρύθμιση. Επιπλέον, οι διεργασίες και οι μέθοδοι παραγωγής ενδέχεται να μην επηρεάζουν καν τα φυσικά χαρακτηριστικά του τελικού προϊόντος. Στις περιπτώσεις αυτές, χρησιμοποιείται ο όρος «μη σχετιζόμενες με το προϊόν διεργασίες και μέθοδοι παραγωγής».

Παρότι η ΕΕ δεν επιβάλλει συστηματικά τέτοιου είδους πρότυπα στα εισαγόμενα προϊόντα, στις εισαγωγές εφαρμόζονται ήδη ορισμένες **νομοθετικές πράξεις της ΕΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων**. Η ΕΕ καθορίζει όρους για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους, καθώς και για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά. Ο κανονισμός 1099/2009³⁰ απαιτεί από τρίτες χώρες που εξάγουν κρέας στην ΕΕ να εφαρμόζουν τουλάχιστον ισοδύναμα πρότυπα με εκείνα του κανονισμού της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, οι τρίτες χώρες βεβαιώνουν στο πιστοποιητικό εξαγωγής ότι έχουν τηρηθεί πρότυπα τουλάχιστον ισοδύναμα με τα πρότυπα της ΕΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη σφαγή και ότι αυτό δεν έχει αμφισβητηθεί ποτέ από εμπορικούς εταίρους. Η Επιτροπή αξιολογεί την ικανότητα των χωρών να επικυρώνουν την ανωτέρω βεβαίωση στο πλαίσιο υγειονομικών ελέγχων του κρέατος. Ομοίως, τα ζώα που εισάγονται στην ΕΕ πρέπει να είναι σε θέση να μεταφερθούν σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις της ΕΕ, γεγονός που οι τρίτες χώρες πρέπει να επιβεβαιώνουν στο επίσημο πιστοποιητικό σύμφωνα με τον κανονισμό 1/2005³¹. Οι μεταφορείς πρέπει επίσης να πληρούν ορισμένες απαιτήσεις, καθώς υποχρεούνται να διαθέτουν άδεια και να εκπροσωπούνται στα κράτη μέλη στα οποία υποβάλλουν αίτηση για άδεια. Η ΕΕ διαθέτει επίσης υποχρεωτικό σύστημα επισήμανσης της καλής μεταχείρισης των ζώων για τα επιτραπέζια αυγά³², στο πλαίσιο του οποίου αναφέρεται η μέθοδος παραγωγής (αυγά κλωβοστοιχίας, ελεύθερης βοσκής, αχυρώνα ή στρωμνής κ.λπ.).

³⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1099/2009 του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους (ΕΕ L 303 της 18.11.2009, σ. 1).

³¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2005 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2004, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και συναφείς δραστηριότητες (ΕΕ L 3 της 5.1.2005, σ. 1).

³² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 589/2008 της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2008, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τις προδιαγραφές εμπορίας των αυγών (ΕΕ L 163 της 24.6.2008, σ. 6).

Τέλος, για λόγους καλής μεταχείρισης των ζώων και για να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες των πολιτών της ΕΕ, η ΕΕ απαγορεύει τη διάθεση στην αγορά προϊόντων φώκιας³³ (με εξαίρεση τα προϊόντα που προέρχονται από θήρα στην οποία επιδίδονται αυτόχθονες κοινότητες), καθώς και γούνας γάτας και σκύλου και προϊόντων που περιέχουν τέτοια γούνα³⁴.

3. ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1. Κανόνες διεθνούς εμπορίου

Οι κανόνες του παγκόσμιου εμπορίου αποσκοπούν στη διασφάλιση προβλέψιμου και αμερόληπτου πλαισίου εμπορικών συναλλαγών, διασφαλίζοντας παράλληλα το δικαίωμα κάθε χώρας να θεσπίζει ρυθμίσεις σύμφωνα με τις κοινωνικές επιταγές της. Η βιώσιμη ανάπτυξη και η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος συγκαταλέγονται μεταξύ των αρχών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου³⁵. Στην παρούσα ενότητα αναλύεται η νομιμότητα της εφαρμογής υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων (συμπεριλαμβανομένων των προτύπων για την καλή μεταχείριση των ζώων) στα εισαγόμενα προϊόντα στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

Ο ΠΟΕ δεν αμφισβητεί το δικαίωμα των χωρών να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος ή της δημόσιας ηθικής, συμπεριλαμβανομένων των ανησυχιών σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Πράγματι, κατά την τελευταία εικοσαετία, ο αριθμός των σχετικών με το περιβάλλον κοινοποιήσεων που υποβλήθηκαν στον ΠΟΕ υπερδιπλασιάστηκε, ανερχόμενος σχεδόν στο 17 % του συνόλου των κοινοποιήσεων το 2020³⁶.

Δύο γνωστά παραδείγματα μέτρων για μη σχετιζόμενες με το προϊόν διεργασίες και μεθόδους παραγωγής τα οποία θεσπίστηκαν για την προστασία του περιβάλλοντος είναι τα μέτρα των ΗΠΑ για την επιβολή απαγόρευσης στις εισαγωγές τόνου από τρίτες χώρες οι οποίες δεν ήταν σε θέση να αποδείξουν ότι οι μέθοδοι αλιείας τους προστάτευαν τα δελφίνια και τα μέτρα για την επιβολή απαγόρευσης για τις γαρίδες που αλιεύονται σε τρίτες χώρες χωρίς τη χρήση τεχνολογίας για την προστασία των θαλάσσιων χελωνών. Και στις δύο περιπτώσεις ασκήθηκε προσφυγή κατά των μέτρων ενώπιον του ΠΟΕ και οι αποφάσεις

³³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1007/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, περί εμπορίου προϊόντων φώκιας (ΕΕ L 286 της 31.10.2009, σ. 36).

³⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1523/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2007, για την απαγόρευση της εμπορίας, των εισαγωγών και των εξαγωγών από την Κοινότητα γούνας γάτας και σκύλου και προϊόντων που περιέχουν τέτοια γούνα (ΕΕ L 343 της 27.12.2007, σ. 1).

³⁵ Το προοίμιο της συμφωνίας του Μαρακές για την ίδρυση του ΠΟΕ αναφέρει ότι τα μέλη αναγνωρίζουν ότι «οι σχέσεις τους στον εμπορικό και τον οικονομικό τομέα είναι ανάγκη να διαμορφώνονται με απώτερο σκοπό την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, την εξασφάλιση πλήρους απασχόλησης και υψηλού, συνεχώς αυξανόμενου, επιπέδου πραγματικού εισοδήματος και πραγματικής ζήτησης, καθώς και την επέκταση της παραγωγής και του εμπορίου στους τομείς των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών, επιτρέποντας ταυτόχρονα την άριστη χρήση των πόρων σε παγκόσμιο επίπεδο σύμφωνα με τους στόχους της διαρκούς ανάπτυξης, επιδιώκοντας τόσο την προστασία και τη διατήρηση του περιβάλλοντος όσο και την αύξηση των μέσων για την επίτευξη αυτού του στόχου κατά τρόπο που να συμβιβάζεται με τις αντίστοιχες ανάγκες και ανησυχίες τους στα διάφορα επίπεδα της οικονομικής ανάπτυξης».

³⁶ Επιτροπή του ΠΟΕ για το εμπόριο και το περιβάλλον (2022), [Environmental database for 2020. Note by the Secretariat](#), έγγραφο του ΠΟΕ WT/CTE/EDB/20, 28 Ιανουαρίου 2022.

συνέβαλαν στην καλύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η δικαιοδοσία του ΠΟΕ αντιμετωπίζει την αλληλεπίδραση μεταξύ εμπορίου και περιβάλλοντος³⁷.

Οι γενικές υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που αφορούν το εμπόριο αγαθών καθορίζονται στη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (στο εξής: GATT) του 1994. Το πρώτο βήμα για την εκτίμηση της νομιμότητας ενός μέτρου που επηρεάζει εμπορεύματα είναι αν εμπίπτει σε έναν από τους κανόνες της GATT. Αυτό συμβαίνει, ιδίως, όταν ένα μέτρο:

- εισάγει διακρίσεις, δηλαδή εμπίπτει:
  - στο άρθρο I σχετικά με τη μεταχείριση του μάλλον ευνοούμενου κράτους, το οποίο απαιτεί τα προϊόντα που προέρχονται από ένα μέλος του ΠΟΕ να μην τυγχάνουν λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης από τα ομοειδή προϊόντα από οποιαδήποτε άλλη χώρα· ή
  - στο άρθρο III σχετικά με την εθνική μεταχείριση, σύμφωνα με το οποίο τα εισαγόμενα προϊόντα δεν μπορούν να τυγχάνουν λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης από τα εγχώρια ομοειδή προϊόντα· ή
- συνιστά ποσοτικό περιορισμό που περιορίζει την ποσότητα εισαγόμενου ή εξαγόμενου προϊόντος (άρθρο XI).

Ένα μέτρο **εισάγει διακρίσεις** όταν συνιστά είτε 1) de jure διάκριση, δηλαδή όταν το μέτρο διαφοροποιεί ρητά τα προϊόντα με βάση την προέλευση· ή 2) de facto διάκριση, δηλαδή όταν το μέτρο φαίνεται ότι είναι ουδέτερο από την άποψη της προέλευσης, αλλά έχει αρνητικές επιπτώσεις στους όρους ανταγωνισμού μεταξύ ομοειδών προϊόντων από διαφορετικά μέλη του ΠΟΕ. De facto διάκριση μπορεί να υφίσταται, για παράδειγμα, εάν είναι ευκολότερο για τα εγχώρια προϊόντα να πληρούν ένα συγκεκριμένο πρότυπο ή απαίτηση απ' ό,τι για ομοειδή εισαγόμενα προϊόντα.

Εάν δεν παραβιάζεται καμία από τις ανωτέρω διατάξεις, δεν απαιτείται εν γένει περαιτέρω ανάλυση, διότι το μέτρο θεωρείται συμβατό με την GATT. Εάν παραβιάζονται οι ανωτέρω διατάξεις, το μέτρο ενδέχεται να μπορεί και στην περίπτωση αυτή να επωφεληθεί από τις γενικές εξαιρέσεις των κανόνων της GATT σύμφωνα με το άρθρο XX³⁸. Στην περίπτωση αυτή, το μέτρο μπορεί να διατηρηθεί και να θεωρηθεί συνολικά συμβατό με την GATT.

---

³⁷ Ηνωμένες Πολιτείες — Απαγόρευση γαρίδων και ορισμένων προϊόντων γαρίδας, έγγραφο ΠΟΕ WT/DS56/AB/R (98-000) (12 Οκτωβρίου 1998) [έκθεση δευτεροβάθμιου δικαιοδοτικού οργάνου] και έγγραφο ΠΟΕ WT/DS58/R (15 Μαΐου 1998) [έκθεση ειδικής ομάδας]. Ηνωμένες Πολιτείες — Περιορισμοί στις εισαγωγές τόνου DS21/R – BISD 39S/155 (3 Σεπτεμβρίου 1991, δεν εγκρίθηκε) [*Tuna-Dolphin I*] και DS29/R (16 Ιουνίου 1994, δεν εγκρίθηκε) [*Tuna-Dolphin II*].

³⁸ Το άρθρο XX στοιχεία α), β), ε) και ζ) της GATT προβλέπει τα ακόλουθα:

«Υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω μέτρα δεν εφαρμόζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να συνιστούν μέσο αυθαίρετης ή αδικαιολόγητης διακριτικής μεταχείρισης μεταξύ χωρών όπου επικρατούν οι ίδιες συνθήκες, ή συγκεκριμένο περιορισμό του διεθνούς εμπορίου, καμία από τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά την έννοια ότι εμποδίζει τα συμβαλλόμενα μέρη να λαμβάνουν ή να επιβάλλουν μέτρα τα οποία:

α) είναι αναγκαία για την προστασία της δημόσιας ηθικής·

β) είναι αναγκαία για την προστασία της ζωής ή της υγείας των ανθρώπων, των ζώων ή των φυτών·

(...)

ε) αφορούν προϊόντα που προέρχονται από εργασία σε φυλακή·

(...)

ζ) αφορούν τη διατήρηση εξαντλήσιμων φυσικών πόρων σε περίπτωση που τα μέτρα αυτά καταστούν εκτελεστά από κοινού με τους περιορισμούς για την εγχώρια παραγωγή ή κατανάλωση...».

Για να θεωρηθεί δικαιολογημένο βάσει του άρθρου XX της GATT, ένα μέτρο πρέπει:

- Να επιδιώκει πραγματικά έναν ή περισσότερους από τους **στόχους πολιτικής** που απαριθμούνται στο άρθρο XX («προσωρινή αιτιολόγηση»). Οι συχνότερα αναφερόμενοι λόγοι σε σχέση με τους κανονισμούς για τις διεργασίες και μεθόδους παραγωγής αφορούν την προστασία της ζωής ή της υγείας των ανθρώπων, των ζώων ή των φυτών [άρθρο XX στοιχείο β)], την προστασία των (ζωντανών και μη) εξαντλήσιμων φυσικών πόρων [άρθρο XX στοιχείο ζ)], τη δημόσια ηθική [άρθρο XX στοιχείο α)], και τα προϊόντα που προέρχονται από εργασία σε φυλακή [άρθρο XX στοιχείο ε)]. Στόχοι οικονομικής φύσης, όπως η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των εγχώριων παραγωγών ή η εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού, δεν αποτελούν βασικούς λόγους βάσει του άρθρου XX της GATT για την εφαρμογή προτύπων σχετικά με μη σχετιζόμενες με το προϊόν διεργασίες και μεθόδους παραγωγής στις εισαγωγές.
- Να πληροί το **κριτήριο της «αναγκαιότητας»**, το οποίο απαιτεί στάθμιση διαφόρων στοιχείων:
  - Εξέταση της σημασίας των επιδιωκόμενων στόχων για το μέλος που επιβάλλει τη ρύθμιση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η απαγόρευση μπορεί να είναι το μόνο κατάλληλο μέσο για την επίτευξη του επιθυμητού στόχου, σε σύγκριση π.χ. με την απαίτηση επισήμανσης. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΠΟΕ διατήρησε την απαγόρευση της ΕΕ όσον αφορά την εισαγωγή προϊόντων φώκιας, καθώς βασιζόταν σε έντονες ανησυχίες της κοινωνίας³⁹. Στο ίδιο πνεύμα, η ΕΕ απαγορεύει την εισαγωγή και εμπορία γούνας γάτας και σκύλου για λόγους ηθικής και δεοντολογίας⁴⁰. Το μέτρο δεν έχει αμφισβητηθεί ποτέ από εμπορικούς εταίρους και θεωρείται πλήρως συμβατό με το δίκαιο του ΠΟΕ.
  - Συμβολή του μέτρου στην επίτευξη των στόχων, δηλαδή το μέτρο πρέπει να είναι κατάλληλο για την επίτευξη ή να συμβάλλει στην επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων.
  - Απουσία διαθέσιμου εναλλακτικού μέτρου που θα ήταν λιγότερο περιοριστικό για το εμπόριο, αλλά θα συνέβαλε εξίσου ή περισσότερο στην επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων, λαμβανομένης υπόψη της τεχνικής και οικονομικής σκοπιμότητας. Για παράδειγμα, τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθελοντική βάση θεωρούνται γενικά λιγότερο περιοριστικά για το εμπόριο σε σχέση με τα υποχρεωτικά μέτρα και η επισήμανση λιγότερο περιοριστική για το εμπόριο από την απαγόρευση εισαγωγών.
- Να πληροί τις προϋποθέσεις της εισαγωγής του άρθρου XX, σύμφωνα με την οποία πρέπει να μην υπάρξει αυθαίρετη ή αδικαιολόγητη διάκριση στον σχεδιασμό, τη δομή και την εφαρμογή ενός μέτρου μεταξύ χωρών στις οποίες επικρατούν οι ίδιες συνθήκες, ή συγκεκριμένου περιορισμού του διεθνούς εμπορίου.

Ουσιαστικά, για να είναι δικαιολογημένο βάσει του άρθρου XX της GATT, ένα μέτρο πρέπει να είναι αναγκαίο για την επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους στόχους πολιτικής που

³⁹ ΕΚ — Μέτρα για την απαγόρευση της εισαγωγής και εμπορίας προϊόντων φώκιας, WT/DS400/AB/R και WT/DS401/AB/R (22 Μαΐου 2014).

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1523/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2007, για την απαγόρευση της εμπορίας, των εισαγωγών και των εξαγωγών από την Κοινότητα γούνας γάτας και σκύλου και προϊόντων που περιέχουν τέτοια γούνα (ΕΕ L 343 της 27.12.2007, σ. 1).

καλύπτονται, να αντιμετωπίζει ισότιμα τα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα και να μην έχει στοιχεία προστατευτισμού. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η επιβάρυνση και το κόστος που επιβάλλονται στα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών εταιρών, των δημόσιων διοικήσεων, των εισαγωγέων, των εξαγωγέων και των χρηστών. Ο σχεδιασμός των μέτρων αυτών θα πρέπει επίσης να παρέχει επαρκή ευελιξία ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές συνθήκες και οι ενδεχομένως διαφορετικές μέθοδοι παραγωγής των χωρών εξαγωγής, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό γίνεται με ισότιμο τρόπο, π.χ. με την αναγνώριση ότι οι μέθοδοι παραγωγής τρίτης χώρας παρέχουν συγκρίσιμο επίπεδο αποτελεσματικότητας με τα πρότυπα της ΕΕ.

Το μέτρο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τυχόν σχετικούς διεθνείς κανόνες ή πρότυπα. Εάν το μέτρο αποκλίνει από τα εν λόγω πρότυπα, πρέπει να αναφέρονται οι λόγοι, όπως η ύπαρξη συμπληρωματικών πληροφοριών ή η απόφαση να προβλεφθεί υψηλότερο επίπεδο προστασίας.

Το μέτρο θα πρέπει να βασίζεται είτε σε επιστημονικά στοιχεία είτε σε άλλες πληροφορίες, κατά περίπτωση (π.χ. από αρμόδιο διεθνή οργανισμό, ενώ μπορεί να περιλαμβάνονται εκθέσεις, αποφάσεις, έρευνες κ.λπ.), τα οποία θα πρέπει να παρέχουν μια ορθολογική βάση για το μέτρο, που θα προκύπτει από κατάλληλη αξιολόγηση. Εάν το μέτρο βασίζεται στην έννοια της προφύλαξης (με την αιτιολογία ότι ορισμένες επιστημονικές πληροφορίες δεν είναι ακόμη διαθέσιμες), θα πρέπει να βασίζεται σε όλες τις διαθέσιμες σχετικές πληροφορίες, να προβλέπει τη συγκέντρωση των πληροφοριών που είναι αναγκαίες για πληρέστερη αξιολόγηση και να περιλαμβάνει τη δυνατότητα επανεξέτασης.

Ανησυχίες που έχουν παγκόσμια διάσταση και αναγνωρίζονται διεθνώς από τουλάχιστον ένα μέρος της διεθνούς κοινότητας (π.χ. κλιματική αλλαγή, απώλεια βιοποικιλότητας, μικροβιακή αντοχή) είναι πιθανότερο να γίνουν αποδεκτές ως θεμιτοί λόγοι για ανάληψη δράσης.

Οι ανωτέρω κανόνες της GATT αναπτύσσονται περαιτέρω στη συμφωνία για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο (στο εξής: συμφωνία ΤΕΕ), η οποία περιέχει κανόνες σχετικά με τη διακριτική μεταχείριση (άρθρο 2.1) και την αναγκαιότητα (άρθρο 2.2). Διευκρινίζει ότι οι τεχνικοί κανονισμοί δεν πρέπει να περιορίζουν το εμπόριο σε βαθμό μεγαλύτερο από τον απαιτούμενο για την επίτευξη θεμιτών στόχων, όπως οι επιταγές της εθνικής ασφάλειας, η πρόληψη της απάτης, η προστασία της υγείας ή ασφαλείας των ανθρώπων, της ζωής ή της υγείας των ζώων και των φυτών, ή το περιβάλλον. Κατά την κατάρτιση των τεχνικών κανονισμών τους, τα μέλη του ΠΟΕ καλούνται να εξετάζουν, μεταξύ άλλων, τις διαθέσιμες επιστημονικές και τεχνικές πληροφορίες.

Η συμφωνία ΤΕΕ δεν εφαρμόζεται σε κανονισμούς για μη σχετιζόμενες με το προϊόν διεργασίες και μεθόδους παραγωγής (διότι ο ορισμός στο παράρτημα 1 αναφέρεται σε «χαρακτηριστικά των προϊόντων ή τις σχετικές διεργασίες και μεθόδους παραγωγής»). Ωστόσο, εφαρμόζεται σε μέτρα που αφορούν την ορολογία, τα σύμβολα, τη συσκευασία, τη σήμανση ή την επισήμανση, και εφαρμόζονται σε ένα προϊόν, μια διεργασία ή μια μέθοδο παραγωγής. Εάν ένα μέτρο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας ΤΕΕ, αναλύεται με βάση το πλαίσιο αυτό. Το άρθρο XX της GATT δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση παραβίασης της συμφωνίας ΤΕΕ, καθώς τα στοιχεία του άρθρου XX της GATT έχουν ήδη ενσωματωθεί αποτελεσματικά στα άρθρα 2.1 και 2.2 της συμφωνίας ΤΕΕ.

Το άρθρο XX στοιχείο β) της GATT ομοίως αναπτύσσεται περαιτέρω στη συμφωνία για την εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας (στο εξής: συμφωνία ΥΦΠ), η οποία περιέχει επίσης διατάξεις σχετικά με την αδικαιολόγητη διακριτική μεταχείριση (άρθρα 2.3 και 5.5) και την αναγκαιότητα (άρθρα 2.2 και 5.6). Ωστόσο, όπως αναφέρεται στο παράρτημα Α της συμφωνίας, η συμφωνία ΥΦΠ εφαρμόζεται μόνο σε ορισμένους ειδικούς κινδύνους που προκύπτουν εντός του εδάφους του μέλους που επιβάλλει τη ρύθμιση.

Συμπερασματικά, εάν πληρούνται όλες οι ανωτέρω προϋποθέσεις, οι εθνικοί κανονισμοί για τις διεργασίες και μεθόδους παραγωγής μπορούν να θεωρηθούν συμβατοί με τους κανόνες του ΠΟΕ.

3.2. Διεθνή υγειονομικά και περιβαλλοντικά πρότυπα και δεσμεύσεις

Η επέκταση του διεθνούς εμπορίου αγροδιατροφικών προϊόντων τις τελευταίες δεκαετίες οδήγησε στην ανάγκη ανάπτυξης προτύπων σε διεθνές επίπεδο για τη διευκόλυνση των διεθνών ανταλλαγών. Διάφοροι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη παγκόσμιων προτύπων για τα τρόφιμα, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων και την προστασία των καταναλωτών. Ωστόσο, δεν υπάρχει ειδικό φόρουμ για τα πρότυπα βιωσιμότητας / τα περιβαλλοντικά πρότυπα που εφαρμόζονται στα τρόφιμα. Η επισκόπηση που ακολουθεί επικεντρώνεται στους υφιστάμενους διεθνείς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων και δεσμεύσεων που σχετίζονται με την παραγωγή τροφίμων. Όπως προαναφέρθηκε, ανησυχίες που έχουν παγκόσμια διάσταση και αναγνωρίζονται διεθνώς από τουλάχιστον ένα μέρος της διεθνούς κοινότητας είναι πιθανότερο να γίνουν αποδεκτές ως θεμιτοί λόγοι για ανάληψη δράσης.

Στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων και της υγείας των ζώων και των φυτών, οι τρεις σημαντικότεροι διεθνείς οργανισμοί καθορισμού προτύπων, που αναγνωρίζονται από τον ΠΟΕ στη συμφωνία ΥΦΠ, είναι η Επιτροπή του Codex Alimentarius, ο Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων και η γραμματεία της Διεθνούς Σύμβασης για την προστασία των φυτών.

Η επιτροπή του Codex Alimentarius (CAC) συστάθηκε από τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) ως απάντηση στις αυξανόμενες ανησυχίες των καταναλωτών σχετικά με πιθανούς κινδύνους για την υγεία που σχετίζονται με τα τρόφιμα και στον πολλαπλασιασμό των εθνικών κανονισμών για την ασφάλεια των τροφίμων που παρεμποδίζουν το διεθνές εμπόριο. Κατά τη διάρκεια των 60 σχεδόν ετών συνεχούς δραστηριότητάς της, η επιτροπή του Codex Alimentarius έχει θεσπίσει περισσότερα από 200 πρότυπα για τα τρόφιμα, καθώς και κατευθυντήριες γραμμές, κώδικες πρακτικής για την υγιεινή, την επισήμανση, τα τρόφιμα που παράγονται από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, τη μικροβιακή αντοχή, τα ανώτατα όρια για τις προσμείξεις στα τρόφιμα ή για τα πρόσθετα τροφίμων, τα ανώτατα όρια για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων ή για τα κατάλοιπα κτηνιατρικών φαρμάκων στα τρόφιμα. Το 2021 η ειδική ομάδα του για τη μικροβιακή αντοχή ανέπτυξε επιστημονικά τεκμηριωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τη συνεκτική διαχείριση της μικροβιακής αντοχής σε ολόκληρη την αλυσίδα τροφίμων.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων (ΟΙΕ⁴¹) καθορίζει διεθνή πρότυπα για την υγεία των ζώων, την καλή μεταχείριση των ζώων και τη ζωική παραγωγή, συμπεριλαμβανομένης της μικροβιακής αντοχής. Ο ΟΙΕ ασχολείται επίσης με τη μικροβιακή αντοχή μέσω της τετραμερούς συμμαχίας, δηλαδή της ολοκληρωμένης συνεργασίας μεταξύ του ΠΟΥ, του FAO, του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP) και του ΟΙΕ, η οποία βασίζεται στην κύρια αποστολή τους να αντιμετωπίσουν το ευρύ φάσμα αναγκών που συνεπάγεται η παγκόσμια απόκριση στο ζήτημα της μικροβιακής αντοχής. Στο 7ο στρατηγικό του σχέδιο για την περίοδο 2021-2025⁴², ο ΟΙΕ τονίζει ότι, ενώ η βελτίωση της υγείας και της καλής μεταχείρισης των ζώων αποτελεί την κύρια αποστολή του, η επίτευξη αυτού του στόχου θα συμβάλει παράλληλα στη διαφύλαξη του μέλλοντος της ανθρωπότητας. Επιπλέον, η συμβολή στην επίτευξη παγκόσμιων στόχων μέσω της βελτίωσης της βιωσιμότητας της ζωικής παραγωγής εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους πρωταρχικούς στόχους του ΟΙΕ.

Η Διεθνής Σύμβαση για την προστασία των φυτών (IPPC) είναι μια διακυβερνητική συνθήκη που υπεγράφη από περισσότερες από 180 χώρες, με στόχο την προστασία των παγκόσμιων φυτικών πόρων από την εξάπλωση και την εισαγωγή επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και την προώθηση του ασφαλούς εμπορίου. Η Σύμβαση θέσπισε τα διεθνή πρότυπα για τα φυτοϋγειονομικά μέτρα ως το βασικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της, με αποτέλεσμα να καταστεί ο μοναδικός παγκόσμιος οργανισμός καθορισμού προτύπων για την υγεία των φυτών. Στο στρατηγικό της πλαίσιο για την περίοδο 2020-2030, η IPPC θέτει τους ακόλουθους στρατηγικούς στόχους: α) ενίσχυση της παγκόσμιας επισιτιστικής ασφάλειας και αύξηση της βιώσιμης γεωργικής παραγωγικότητας· β) προστασία των δασών και του περιβάλλοντος από τις επιπτώσεις των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και γ) διευκόλυνση της ανάπτυξης του ασφαλούς εμπορίου και της οικονομικής ανάπτυξης.

Η ΕΕ συνεργάζεται επίσης στενά με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) στους τομείς της γεωργίας, της αλιείας, της δασοκομίας, της βιοποικιλότητας, της επισιτιστικής ασφάλειας, των επισιτιστικών κρίσεων και της ασφάλειας των τροφίμων. Το 2021 η ΕΕ και ο FAO συμφώνησαν κατά τον στρατηγικό τους διάλογο να εντείνουν τις κοινές προσπάθειες στο πλαίσιο των κοινών θεματολογίων τους για τον μετασχηματισμό των αγροδιατροφικών συστημάτων, προκειμένου να καταστούν πιο αποτελεσματικά, ανθεκτικά, βιώσιμα και χωρίς αποκλεισμούς. Ο FAO έχει δημοσιεύσει διάφορες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη βιωσιμότητα της υδατοκαλλιέργειας⁴³, τη διαχείριση του εδάφους και τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων⁴⁴, στο πλαίσιο των οποίων έχει παράσχει ορισμό για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων, και έχει αναλύσει το σκεπτικό για μια ολιστική προσέγγιση που δίνει προσοχή στις διασυνδέσεις μεταξύ των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών πτυχών των

---

⁴¹ Ο οργανισμός διατηρεί το ιστορικό αρκτικόλεξό του, το οποίο σημαίνει Office International des Epizooties (Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών).

⁴² https://web.oie.int/download/SG/2020/A_88SG_14_StrategicPlan.pdf

⁴³ Το άρθρο 9 του [κώδικα δεοντολογίας του FAO για την υπεύθυνη αλιεία](#) θεσπίζει ορισμένες αρχές για την υπεύθυνη υδατοκαλλιέργεια, συμπεριλαμβανομένης της ρύθμισης της χρήσης χημικών εισροών στην υδατοκαλλιέργεια που είναι επικίνδυνες για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Ο FAO έχει εκδώσει διάφορα έγγραφα καθοδήγησης σχετικά με βιώσιμες πρακτικές. Η ΕΕ στηρίζει επί του παρόντος την πρόοδο όσον αφορά την κατάρτιση ολοκληρωμένων και φιλόδοξων κατευθυντήριων γραμμών για τη βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια στο πλαίσιο του FAO, σύμφωνα με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την υδατοκαλλιέργεια στην ΕΕ.

⁴⁴ FAO (2018), [Sustainable food systems: concept and framework](#), Ρώμη.

αγροδιατροφικών συστημάτων, στους περιορισμούς των σημερινών προσεγγίσεων και στην ανάγκη για αλλαγή.

Οι προσπάθειες της ΕΕ που περιγράφονται ανωτέρω με σκοπό τη λήψη ιδιαίτερα αποτελεσματικών μέτρων για την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής αντικατοπτρίζουν επίσης τη διεθνή αναγνώριση από την ad hoc διυπηρεσιακή συντονιστική ομάδα των Ηνωμένων Εθνών για τη μικροβιακή αντοχή (η οποία περιλαμβάνει εμπειρογνώμονες από τον FAO, τον ΠΟΥ και τον ΟΙΕ) ότι απαιτείται επείγουσα δράση για τον περιορισμό της μικροβιακής αντοχής, αρχής γενομένης από τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης αντιμικροβιακών ως αυξητικών παραγόντων στα ζώα και από τη θέσπιση μέτρων για τη διατήρηση της αποτελεσματικότητας των αντιμικροβιακών που είναι πιο σημαντικά για την ιατρική.

Η Επιτροπή για την Παγκόσμια Επισιτιστική Ασφάλεια (CFS), ένα φόρουμ του ΟΗΕ για την επανεξέταση και την παρακολούθηση των πολιτικών για την επισιτιστική ασφάλεια, δραστηριοποιείται επίσης ενεργά στον τομέα της μετάβασης προς βιώσιμα συστήματα τροφίμων⁴⁵.

Το στρατηγικό πλαίσιο για τη βιοποικιλότητα 2010-2020⁴⁶ της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα (CBD) περιλαμβάνει διάφορους στόχους που είναι συναφείς σε σχέση με τα πρότυπα και το εμπόριο τροφίμων, ιδίως τον στόχο 7 για τη βιώσιμη γεωργία, υδατοκαλλιέργεια και δασοκομία και τον στόχο 8 για τη ρύπανση, συμπεριλαμβανομένων των πλεοναζόντων θρεπτικών συστατικών.

Η διεθνής πρωτοβουλία για τους επικονιαστές, η οποία δρομολογήθηκε στο πλαίσιο της CBD και εφαρμόζεται από τον FAO από το 2000, αποτελεί το βασικό μέσο πολιτικής για την αντιμετώπιση των απειλών για τους επικονιαστές σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι επικονιαστές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των υγιών οικοσυστημάτων⁴⁷, ιδίως των αγροοικοσυστημάτων⁴⁸. Χωρίς αυτούς, οι καλλιέργειες και τα άγρια φυτικά είδη που εξαρτώνται από την επικονίαση από ζώα θα μειώνονταν και πολλά εντέλει θα εξαφανίζονταν⁴⁹. Ωστόσο, ο αριθμός και η πολυμορφία των επικονιαστών μειώνεται στην ΕΕ και παγκοσμίως, ενώ πολλά είδη απειλούνται με εξαφάνιση⁵⁰. Στην έκθεση αξιολόγησης της

⁴⁵ Βλ. π.χ. CFS (2014), *Principles for Responsible Investment in Agriculture and Food Systems*, Ρώμη· CFS (2021), *CFS Voluntary Guidelines on Food Systems and Nutrition*, Ρώμη· ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου της CFS (HLPE) (2019), *Agroecological and other innovative approaches for sustainable agriculture and food systems that enhance food security and nutrition. A report by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition of the Committee on World Food Security*, Ρώμη· HLPE (2020), *Food security and nutrition: building a global narrative towards 2030. A report by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition of the Committee on World Food Security*, Ρώμη.

⁴⁶ <https://www.cbd.int/sp/>

⁴⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. «Πρωτοβουλία της ΕΕ για τους επικονιαστές» [COM(2018) 395 final] και συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής [SWD(2018) 302 final/2].

⁴⁸ FAO (2019), *State of the World's Biodiversity for Food and Agriculture*, Ρώμη.

⁴⁹ Το 5-8 % της τρέχουσας φυτικής παραγωγής, με ετήσια αγοραία αξία 235-577 δισ. USD (στοιχεία του 2015) αποδίδεται άμεσα στους επικονιαστές [βλ. IPBES (2016), σημείωση 50, σ. 4 και 154].

⁵⁰ IPBES (2016), *The assessment report of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production*, Potts S. G., Imperatriz-Fonseca V. L. και H. T. Ngo (επιμ.), γραμματεία της διακυβερνητικής πλατφόρμας επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων, Βόννη. Η IPBES είναι επιστημονικός συμβουλευτικός φορέας που συστάθηκε στο πλαίσιο της CBD. Βλ. επίσης CBD (2007), *Pollinators: Key issues* (<https://www.cbd.int/agro/pollinatorkeyissues.shtml>), S. Fryday, K. Tiede και J. Stein (2015), *Scientific*

διεθνούς πλατφόρμας επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων (IPBES) σχετικά με τους επικονιαστές⁵¹, η αλλαγή της χρήσης γης, η εντατική γεωργική διαχείριση και χρήση φυτοφαρμάκων, η ρύπανση του περιβάλλοντος, τα χωροκατακτητικά ξένα είδη, τα παθογόνα και η κλιματική αλλαγή αναφέρονται ως οι κυριότερες απειλές για τους επικονιαστές.

Επιπλέον, η Σύμβαση της Στοκχόλμης για τους έμμοιους οργανικούς ρύπους είναι μια πολυμερής συμφωνία για την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από χημικές ουσίες που παραμένουν άθικτες στο περιβάλλον για μεγάλα χρονικά διαστήματα, κατανέμονται σε ευρεία γεωγραφική περιοχή, συσσωρεύονται σε ανθρώπους και άγρια είδη και έχουν επιβλαβείς επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Μαζί με το πρωτόκολλο της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΗΕ) σχετικά με τους έμμοιους οργανικούς ρύπους⁵², η Σύμβαση της Στοκχόλμης θεσπίζει αυστηρά διεθνή καθεστώτα για τους καταχωρισμένους έμμοιους οργανικούς ρύπους (16 στο πρωτόκολλο της ΟΕΕ/ΗΕ και 31 στη Σύμβαση της Στοκχόλμης), πολλοί από τους οποίους είναι φυτοφάρμακα. Η παραγωγή και η χρήση των ουσιών αυτών πρέπει είτε να εξαλειφθεί είτε να περιοριστεί αυστηρά. Παρά το γεγονός ότι πολλοί έμμοιοι οργανικοί ρύποι απαγορεύτηκαν πριν από χρόνια, εξακολουθούν να εντοπίζονται στο περιβάλλον λόγω της ανθεκτικότητάς τους.

Τέλος, οι εθελοντικές συμφωνίες, πρωτοβουλίες ή οι εθελοντικοί κώδικες βιομηχανικών και ιδιωτικών φορέων, καθώς και τα ιδιωτικά συστήματα βιωσιμότητας διαδραματίζουν επίσης ρόλο στην προώθηση της εφαρμογής περιβαλλοντικών προτύπων και προτύπων για την καλή μεταχείριση των ζώων σε όλες τις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες, ιδιαίτερα όσον αφορά το εμπόριο στον αγροδιατροφικό τομέα. Παρότι τα ιδιωτικά συστήματα βιωσιμότητας εμφανίστηκαν αρχικά στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων, έχουν αρχίσει να επεκτείνονται όλο και περισσότερο σε θέματα περιβάλλοντος ή καλής μεταχείρισης των ζώων (π.χ. GLOBALG.A.P.). Ένα ακόμη παράδειγμα ιδιωτικής πρωτοβουλίας είναι η στρογγυλή τράπεζα για το βιώσιμο φοινικέλαιο⁵³, στην οποία συμμετέχουν παραγωγοί, μεταποιητές ή έμποροι φοινικελαίου, κατασκευαστές, έμποροι λιανικής πώλησης, επενδυτές και περιβαλλοντικές και κοινωνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις για την ανάπτυξη και την εφαρμογή παγκόσμιων συστημάτων βιωσιμότητας για το φοινικέλαιο.

4. ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

4.1. Πολυμερή φόρουμ

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία τόνισε τη σημασία μιας παγκόσμιας απάντησης στις παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, και κάλεσε την ΕΕ να συνεχίσει να προωθεί και να εφαρμόζει φιλόδοξες πολιτικές για το περιβάλλον και το κλίμα σε ολόκληρο τον κόσμο. Η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο

---

services to support EFSA systematic reviews: Lot 5 Systematic literature review on the neonicotinoids (namely active substances clothianidin, thiamethoxam and imidacloprid) and the risks to bees. Σχετική δημοσίευση EFSA 2015:EN-756, FAO (2019), *Declining bee populations pose threat to global food security and nutrition* (<https://www.fao.org/news/story/en/item/1194910/icode/>).

⁵¹ IPBES (2016), βλ. σημείωση 50.

⁵² Πρωτόκολλο του Aarhus για τους έμμοιους οργανικούς ρύπους, που εγκρίθηκε το 1998 ως προσθήκη στη Σύμβαση της Γενεύης για τη διαμεθοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση.

⁵³ <https://rspo.org/>

πιάτο» έθεσε περαιτέρω ως έναν από τους στόχους της ΕΕ την προώθηση της παγκόσμιας μετάβασης σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων από οργανισμούς καθορισμού προτύπων και την ανάληψη ηγετικού ρόλου στις εργασίες για τα διεθνή πρότυπα βιωσιμότητας. Σε πολυμερή φόρουμ, η ΕΕ είναι μία από τις ισχυρότερες φωνές υπέρ της επείγουσας μετάβασης σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο για τη διασφάλιση απτής συνέχειας, και το πλέον αποτελεσματικό εργαλείο για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι η ήπια ρυθμιστική ισχύς της ΕΕ ως σημαντικού φορέα καθορισμού προτύπων και ενός από τους μεγαλύτερους εξαγωγείς και εισαγωγείς αγροδιατροφικών προϊόντων στον κόσμο. Στην ενότητα 3.2 παρουσιάστηκε επισκόπηση των υφιστάμενων οργανισμών και πρωτοβουλιών στον τομέα των βιώσιμων αγροδιατροφικών συστημάτων. Στην παρούσα ενότητα προσδιορίζονται οι κύριοι τομείς δράσης σε πολυμερές επίπεδο που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την ΕΕ όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της που σχετίζονται με την παγκόσμια μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων.

Δράσεις σε συνέχεια της συνόδου κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τα συστήματα τροφίμων

Η βιωσιμότητα των συστημάτων τροφίμων αποτελεί εγκάρσιο ζήτημα που συνδέει τις περισσότερες από τις τρέχουσες κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις. Σε αντίθεση με τομείς όπως η βιοποικιλότητα ή η κλιματική αλλαγή, δεν υπάρχει διεθνής σύμβαση-πλαίσιο ή συμφωνία για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων ώστε να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη ολοκληρωμένης πολιτικής, ούτε ανεξάρτητος επιστημονικός φορέας που να ενημερώνει τους φορείς χάραξης πολιτικής (όπως η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή ή η διακυβερνητική πλατφόρμα επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων). Στο πλαίσιο αυτό, η **σύννοδος κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τα συστήματα τροφίμων** το 2021 διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ενοποίηση της δράσης και στη συγκέντρωση διαφόρων πολυμερών συζητήσεων σχετικά με τα τρόφιμα.

Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή συγκρότησε ομάδα εμπειρογνομόνων για να διερευνήσει τις ανάγκες και τις επιλογές για ένα διασυνδεδεμένο και συνεκτικό πλαίσιο με σκοπό την ενίσχυση των διεθνών διεπαφών μεταξύ επιστήμης και πολιτικής στον τομέα των συστημάτων τροφίμων⁵⁴. Σύμφωνα με τις προσδιορισμένες ανάγκες, η ΕΕ υποστηρίζει τη βελτίωση του ρόλου της Επιτροπής για την Παγκόσμια Επισιτιστική Ασφάλεια ως διεπαφής μεταξύ επιστήμης και πολιτικής.

Η ΕΕ δεσμεύεται επίσης να συνεργαστεί με τον προτεινόμενο «κόμβο συντονισμού συστημάτων τροφίμων». Ο κόμβος, που φιλοξενείται από τον FAO, θα διαδραματίσει συντονιστικό ρόλο για τη συγκέντρωση και τη σύνδεση γνώσεων και εμπειρογνωσίας στον τομέα των συστημάτων τροφίμων με σκοπό τη στήριξη της προόδου όσον αφορά τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο, μέσω της διοργάνωσης παγκόσμιων συνεδριάσεων απολογισμού για την επανεξέταση της προόδου ανά διετία.

Τέλος, η ΕΕ συμμετέχει σε διάφορους συνασπισμούς/πρωτοβουλίες δράσης⁵⁵ που προέκυψαν από τη σύνοδο κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τα συστήματα τροφίμων.

⁵⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), [Everyone at the table: co-creating knowledge for food systems transformation](#) (Όλοι στο τραπέζι: συνδημιουργία γνώσεων για τον μετασχηματισμό των συστημάτων τροφίμων), Webb, P. και R. Sonnino (επιμ.), Υπηρεσία Εκδόσεων.

⁵⁵ Η ΕΕ συμμετέχει στους ακόλουθους συνασπισμούς/πρωτοβουλίες δράσης: Food is Never Waste, Healthy Diets from Sustainable Food Systems for Children and All, School Meals Coalition, Aquatic and Blue

Παράλληλα, καταρτίζει επί του παρόντος και θα δημοσιεύσει «πορεία της ΕΕ», η οποία θα τοποθετήσει τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» στον γενικό διεθνή διάλογο και θα αυξήσει την προβολή των δράσεων της ΕΕ.

Όργανα των Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα

Ταυτόχρονα, η Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα, ο FAO και άλλοι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρονται στην ενότητα 3.2 εξακολουθούν να διαδραματίζουν τον ρόλο τους στην προώθηση του διεθνούς θεματολογίου για διάφορες πτυχές των βιώσιμων συστημάτων τροφίμων, με την ανάπτυξη στόχων, κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων σχετικά με τις βιώσιμες μεθόδους παραγωγής στη γεωργία, την υδατοκαλλιέργεια και την παραγωγή τροφίμων. Η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει προδραστικά όλες τις πρωτοβουλίες που οδηγούν σε περισσότερο βιώσιμα συστήματα τροφίμων παγκοσμίως.

Ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο αυτό έχει η 15η διάσκεψη των μερών (COP15) της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα, η οποία πρόκειται να εγκρίνει το παγκόσμιο πλαίσιο για τη βιοποικιλότητα μετά το 2020. Το υπό διαπραγμάτευση σχέδιο⁵⁶ περιλαμβάνει στόχους που αφορούν τα ίδια ζητήματα με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα και τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», συμπεριλαμβανομένων μετρήσιμων στόχων για τη μείωση της χρήσης θρεπτικών ουσιών και φυτοφαρμάκων. Στόχος της ΕΕ είναι στο νέο παγκόσμιο πλαίσιο να συμπεριληφθούν μετρήσιμοι στόχοι που συνάδουν με τους στόχους της ΕΕ.

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Η ΕΕ έχει δεσμευτεί για την αναδιαμόρφωση του ΠΟΕ προς ένα περισσότερο βιώσιμο και αποτελεσματικό πολυμερές εμπορικό σύστημα. Προάγει πρωτοβουλίες και δράσεις που προωθούν πτυχές σχετικές με το κλίμα, καθώς και περιβαλλοντικές και άλλες πτυχές βιωσιμότητας στις διάφορες λειτουργίες του ΠΟΕ. Υποστηρίζει στις διεθνείς συζητήσεις για το εμπόριο και το περιβάλλον την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του ΠΟΕ που αναγνωρίζουν το δικαίωμα των μελών να παρέχουν αποτελεσματικές απαντήσεις στις παγκόσμιες προκλήσεις, ιδίως στην κλιματική αλλαγή, την απώλεια βιοποικιλότητας και την περιβαλλοντική ρύπανση.

Η ΕΕ αναλαμβάνει επίσης ηγετικό ρόλο στην ενσωμάτωση θεμάτων βιωσιμότητας στις σχετικές επιτροπές του ΠΟΕ. Η επιτροπή του ΠΟΕ για το εμπόριο και το περιβάλλον (CTE) λειτουργεί ως το βασικό φόρουμ συζήτησης για εμπορικά και περιβαλλοντικά μέτρα. Μετά τη δημοσίευση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η Επιτροπή πραγματοποιεί παρουσιάσεις σε κάθε συνεδρίαση της CTE σχετικά με νομοθετικές προτάσεις που σχετίζονται με το εμπόριο.

Οι διαρθρωμένες συζητήσεις για το εμπόριο και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα (TESSD), που ξεκίνησαν τον Νοέμβριο του 2020, έχουν ως στόχο να συμπληρώσουν το υφιστάμενο έργο της CTE και άλλων σχετικών επιτροπών και οργάνων του ΠΟΕ. Στόχος των TESSD είναι να συζητηθούν περιβαλλοντικά μέτρα που σχετίζονται με το εμπόριο και να διερευνηθούν ευκαιρίες για εθελοντικές δράσεις. Οι συζητήσεις κάλυψαν πολλά θέματα, μεταξύ των οποίων θεματική συζήτηση για τα βιώσιμα τρόφιμα και τη βιώσιμη γεωργία⁵⁷. Η

Foods, Agroecology, Zero Hunger, Fighting Food Crises along the Humanitarian, Development and Peace Nexus και Sustainable Productivity Growth.

⁵⁶ <https://www.cbd.int/article/draft-1-global-biodiversity-framework>

⁵⁷ <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/INF/TESSD/R4.pdf&Open=True>

βιωσιμότητα των αλυσίδων εφοδιασμού αποτελεί μέρος του έργου των TESSD. Τον Δεκέμβριο του 2021 εκδόθηκε η υπουργική δήλωση για το εμπόριο και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα⁵⁸ με σκοπό τον καθορισμό των μελλοντικών εργασιών. Το γεγονός ότι οι συνυποστηρικτές εκπροσωπούν περισσότερο από το 86 % του παγκόσμιου εμπορίου καταδεικνύει τον σημαντικό ρόλο του ΠΟΕ στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ΕΕ ηγείται των προσπαθειών στο πλαίσιο των TESSD.

Όσον αφορά ειδικότερα τα συστήματα τροφίμων, δεν υπάρχει ειδικό φόρουμ στο πλαίσιο του ΠΟΕ στο οποίο θα μπορούσε να αναπτυχθεί μια συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά τις εμπορικές πτυχές της μετάβασης σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Δεδομένου ότι πολλές συζητήσεις σχετικά με το εμπόριο τροφίμων πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της επιτροπής υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών μέτρων, η ΕΕ υποστηρίζει ενεργά την επέκταση των συζητήσεων στο πλαίσιο της εν λόγω επιτροπής σε άλλα θέματα που σχετίζονται με τη μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων σε σχέση με το διεθνές εμπόριο και —για τον σκοπό αυτόν— την κατάρτιση προγράμματος εργασίας⁵⁹.

Διεθνείς οργανισμοί καθορισμού προτύπων

Δεδομένου του κεντρικού ρόλου που διαδραματίζει παγκοσμίως η **επιτροπή του Codex Alimentarius** (CAC) στον καθορισμό προτύπων για τα τρόφιμα, καθώς συμβάλλει τόσο στην προστασία των καταναλωτών παγκοσμίως όσο και στη διευκόλυνση του παγκόσμιου εμπορίου τροφίμων, ο Codex θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη θέσπιση προτύπων βιωσιμότητας σε παγκόσμιο επίπεδο, με την προσθήκη περιβαλλοντικής διάστασης στις διαβουλεύσεις του.

Μία από τις βασικές αρχές στις οποίες βασίζεται ο καθορισμός προτύπων στο πλαίσιο του Codex είναι η επιστημονική τεκμηρίωση και η χρήση της ανάλυσης κινδύνου για την ασφάλεια των τροφίμων. Τα κείμενα του Codex πρέπει να βασίζονται σε επιστημονική ανάλυση, η οποία διενεργείται κυρίως από φορείς εμπειρογνομίας των FAO/ΠΟΥ⁶⁰ οι οποίοι αποτελούνται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες από όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με τους κανόνες του Codex, κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων του Codex μπορούν να λαμβάνονται υπόψη και άλλοι θεμιτοί παράγοντες (πέραν της επιστημονικής εκτίμησης κινδύνου) οι οποίοι σχετίζονται με την προστασία της υγείας και τις πρακτικές του δίκαιου εμπορίου, υπό την προϋπόθεση ότι οι παράγοντες αυτοί μπορούν να γίνουν αποδεκτοί σε παγκόσμια βάση (ή σε περιφερειακή βάση στην περίπτωση περιφερειακών προτύπων)⁶¹.

Το όραμα της ΕΕ για το μέλλον του Codex και η θέση της όσον αφορά την ανάγκη ενσωμάτωσης παραμέτρων βιωσιμότητας στις εργασίες της CAC διατυπώνονται στα

⁵⁸ <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/WT/MIN21/6R2.pdf&Open=True>

⁵⁹ <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/G/SPS/GEN1969.pdf&Open=True>. Η υπουργική συνδιάσκεψη είναι το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων του ΠΟΕ. Συνήθως συνεδριάζει κάθε δύο έτη.

⁶⁰ Οι κύριοι φορείς των FAO/ΠΟΥ παρέχουν εκτίμηση κινδύνου στον Codex είναι οι εξής: μεικτή επιτροπή εμπειρογνομίων των FAO/ΠΟΥ για τα πρόσθετα τροφίμων (JECFA), μεικτή συνεδρίαση των FAO/ΠΟΥ για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων (JMPR), μεικτή συνεδρίαση εμπειρογνομίων των FAO/ΠΟΥ για την εκτίμηση των μικροβιολογικών κινδύνων (JEMRA) και μεικτή συνεδρίαση εμπειρογνομίων των FAO/ΠΟΥ για τη διατροφή (JEMNU).

⁶¹ CAC (2019), [Procedural Manual 27η έκδοση, Appendix: General Decisions, Statements of Principle Concerning the Role of Science in Codex Decision-Making Process and the Extent to Which Other Factors Are Taken Into Account](#), FAO/WHO, Ρώμη.

συμπεράσματα του Συμβουλίου που εκδόθηκαν τον Φεβρουάριο του 2022⁶². Στα συμπεράσματα αναγνωρίζεται ο καίριος ρόλος της επιτροπής του Codex Alimentarius στη διευκόλυνση της παγκόσμιας μετάβασης σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων και ζητείται να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στα ζητήματα βιωσιμότητας στα παγκόσμια πρότυπα τροφίμων που καθορίζει ο Codex, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει τα μέλη του Codex σε διεθνές επίπεδο.

Ταυτόχρονα, πέραν των εν λόγω οριζόντιων προσπαθειών, η ΕΕ θα συνεχίσει να συμμετέχει στην ανάπτυξη διαφόρων επιμέρους προτύπων του Codex που είναι σημαντικά από την άποψη της βιωσιμότητας.

Όπως και στην επιτροπή του Codex Alimentarius, η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει το έργο άλλων σχετικών διεθνών οργανισμών καθορισμού προτύπων. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται το έργο της **IPPC** σχετικά με διεθνή πρότυπα για την προστασία των φυτών που ανταποκρίνονται στις τρέχουσες κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις, καθώς και οι προσπάθειες του **ΟΙΕ** για τη βελτίωση της καλής μεταχείρισης των ζώων σε παγκόσμιο επίπεδο με τη θέσπιση νέων διεθνών προτύπων για την καλή μεταχείριση των ζώων και με την ενίσχυση της εφαρμογής των υφιστάμενων προτύπων, ιδιαίτερα μέσω της υποστήριξης της παγκόσμιας στρατηγικής του ΟΙΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων⁶³ και της εφαρμογής του τρίτου σχεδίου δράσης της πλατφόρμας του ΟΙΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων στην Ευρώπη (2021-2023)⁶⁴.

4.2. Διμερής συνεργασία και εμπορικές συμφωνίες⁶⁵

Διμερής συνεργασία

Η ΕΕ επιδιώκει την ανάπτυξη στοχευμένης **συνεργασίας** με εταίρους που είναι πρόθυμοι να βελτιώσουν τη βιωσιμότητα και την ποιότητα της τοπικής παραγωγής τους (συμπεριλαμβανομένων της καλύτερης διαχείρισης της συμμόρφωσης με τα πρότυπα της ΕΕ και μέτρων για την αύξηση της αξίας των προϊόντων τους στην παγκόσμια αγορά). Μέσω της πολιτικής της για τη συνεργασία με αναπτυσσόμενες χώρες, η ΕΕ στηρίζει προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων που αποσκοπούν στην ενίσχυση των υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών συστημάτων των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων στις χώρες αυτές. Στο πλαίσιο αυτό, τα εν λόγω προγράμματα συμβάλλουν στη συμμόρφωση με τα πρότυπα της ΕΕ και στηρίζουν τη μετάβαση προς βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Η πρωτοβουλία της ΕΕ για την ανάπτυξη βιώσιμης οικονομίας κακάου αποτελεί παράδειγμα τομεακής προσέγγισης που αναπτύχθηκε με την Ακτή Ελεφαντοστού και την Γκάνα και αποσκοπεί στη στήριξη της βιώσιμης παραγωγής κακάου στις χώρες αυτές, και περιλαμβάνει κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές πτυχές.

Με εταίρους που είναι πρόθυμοι να το πράξουν, η ΕΕ δεσμεύεται να διερευνήσει τις δυνατότητες επέκτασης της συνεργασίας, ώστε να καλύψει το σύνολο του γεωργικού τομέα και να στηρίζει τη μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων, όπως προβλέπεται στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο». Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή διοργανώνει

⁶² <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6298-2022-INIT/el/pdf>

⁶³ <https://www.oie.int/app/uploads/2021/03/en-oie-aw-strategy.pdf>

⁶⁴ https://rr-europe.oie.int/wp-content/uploads/2021/10/3rd_action_plan_oie_platform_animal_welfare_europe_adopted.pdf

⁶⁵ Με εξαίρεση την υδατοκαλλιέργεια, ο τομέας της αλιείας δεν περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας ανάλυσης.

το 2022 σειρά σεμιναρίων (διερευνητικές συνομιλίες) με τρίτες χώρες για τη διερεύνηση τομέων κοινού ενδιαφέροντος.

Εμπορικές συμφωνίες

Μία από τις βασικές αρχές του ΠΟΕ είναι ότι οι χώρες δεν μπορούν να εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των εμπορικών εταίρων τους. Το εμπόριο διεξάγεται στη βάση του μάλλον ευνοούμενου κράτους (στο εξής: ΜΕΚ). Ωστόσο, ο ΠΟΕ προβλέπει ορισμένες εξαιρέσεις από την εν λόγω αρχή: για παράδειγμα, οι χώρες μπορούν να συνάπτουν συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (στο εξής: ΣΕΣ) ή να παρέχουν στις αναπτυσσόμενες χώρες προτιμησιακή πρόσβαση στην αγορά με τη μορφή ειδικών δασμολογικών μειώσεων. Η ΕΕ έχει συνάψει μεγάλο αριθμό προτιμησιακών διμερών εμπορικών συμφωνιών για την ελευθέρωση του εμπορίου με τρίτες χώρες. Πράγματι, σχεδόν το ήμισυ⁶⁶ των εισαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων στην ΕΕ διέπεται από τους κανόνες που θεσπίζονται στο πλαίσιο εμπορικών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) —ενός ειδικού εμπορικού καθεστώτος για τις χώρες χαμηλού και χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος.

Οι **διμερείς εμπορικές συμφωνίες** αποτελούν πρωτίστως εργαλείο για την αύξηση των αμφίδρομων εμπορικών και επενδυτικών ροών, αλλά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να ενθαρρυνθούν οι εταίροι της ΕΕ να σημειώσουν πρόοδο στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης και των παγκόσμιων πολιτικών. Για τον λόγο αυτόν οι νεότερες εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ περιλαμβάνουν ειδικό **κεφάλαιο για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη** με δεσμευτικές υποχρεώσεις για την τήρηση των πολυμερών εργασιακών και περιβαλλοντικών συμφωνιών (συμπεριλαμβανομένων συμφωνιών για το κλίμα) και για τη διασφάλιση ότι τα εργασιακά και περιβαλλοντικά πρότυπα δεν υποβαθμίζονται για λόγους προσέλκυσης εμπορικών συναλλαγών. Όταν η χώρα-εταίρος δεν τηρεί τους όρους αυτούς, η εμπορική συμφωνία προβλέπει μέσα για τη διόρθωση της κατάστασης αυτής. Επιπλέον, η Επιτροπή έχει προτείνει η ΕΕ να συμπεριλάβει τη συμμόρφωση με τη συμφωνία του Παρισιού ως ουσιώδες στοιχείο σε όλες τις μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες. Κατά συνέπεια, η μη τήρηση των δεσμεύσεων του Παρισιού μπορεί να οδηγήσει σε μονομερή αναστολή από την πλευρά της ΕΕ των συμφωνιών που περιέχουν τέτοιες διατάξεις.

Από το 2011 οι ΣΕΣ (με Καναδά, Κεντρική Αμερική, Κολομβία/Περού/Ισημερινό, Γεωργία, Ιαπωνία, Κορέα, Μολδαβία, Ουκρανία, Σιγκαπούρη, Ηνωμένο Βασίλειο και Βιετνάμ) περιλαμβάνουν κεφάλαια για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το σχέδιο δράσης 15 σημείων του 2018 για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη⁶⁷ έχει παράσχει κατευθύνσεις για τη βελτίωση της εφαρμογής και της επιβολής των κεφαλαίων για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη στις ΣΕΣ της ΕΕ. Όπως αναφέρθηκε στην ανακοίνωση για την επανεξέταση της εμπορικής πολιτικής, η Επιτροπή προβαίνει σε επανεξέταση του εν λόγω σχεδίου δράσης, η οποία θα αφορά όλες τις σχετικές πτυχές της εφαρμογής και της επιβολής των κεφαλαίων για

⁶⁶ Το 2020 οι εισαγωγές στο πλαίσιο εμπορικών συμφωνιών ή του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων αντιπροσώπευαν το 47,5 % των εισαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων (πηγή: Eurostat).

⁶⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018), [*Feedback and way forward on improving the implementation and enforcement of Trade and Sustainable Development chapters in EU Free Trade Agreements*](#) (Ανατροφοδότηση και μελλοντικές προοπτικές για τη βελτίωση της εφαρμογής και της επιβολής των κεφαλαίων για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη στις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ).

το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη⁶⁸. Σύμφωνα με τη στρατηγική, η ΕΕ πρέπει επίσης να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή και επιβολή των διατάξεων για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη σε όλες τις εμπορικές συμφωνίες.

Με την πάροδο των ετών, στις ΣΕΣ έχουν προστεθεί δεσμεύσεις για συνεργασία στον τομέα της **καλής μεταχείρισης των ζώων και της μικροβιακής αντοχής**. Όσον αφορά την καλή μεταχείριση των ζώων, οι συμφωνίες επικεντρώνονται στα εκτρεφόμενα ζώα με σκοπό τη βελτίωση της αμοιβαίας κατανόησης των αντίστοιχων νόμων και κανονισμών και της εφαρμογής τους, καθώς και στην ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρογνωσίας και εμπειριών στον τομέα αυτόν. Όσον αφορά το θέμα της καταπολέμησης της μικροβιακής αντοχής, οι ΣΕΣ προβλέπουν συνεργασία, συντονισμό και ανταλλαγή πληροφοριών για την προώθηση της συνετής και υπεύθυνης χρήσης των αντιβιοτικών στις κτηνοτροφικές και τις κτηνιατρικές πρακτικές. Η ΕΕ προωθεί επίσης τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης αντιβιοτικών ως αυξητικών παραγόντων.

Στόχος της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» είναι να διασφαλιστεί «ότι σε όλες τις διμερείς εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ υπάρχει ένα φιλόδοξο κεφάλαιο για τη βιωσιμότητα». Το νέο **κεφάλαιο για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων** βασίζεται στις θετικές εμπειρίες που προέκυψαν από τις διατάξεις συνεργασίας προηγούμενων ΣΕΣ. Το κεφάλαιο αυτό, ωστόσο, αποτελεί σημαντική αλλαγή στο πρότυπο της συνεργασίας μεταξύ των μερών, καθώς απομακρύνεται από τη θεματική θεώρηση και κατευθύνεται προς μια ολιστική προσέγγιση που καλύπτει ολόκληρη την αλυσίδα τροφίμων και επικεντρώνεται στη μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Για τον σκοπό αυτόν, το κεφάλαιο για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων περιλαμβάνει διατάξεις για τη συνεργασία σε όλα τα στάδια της αλυσίδας τροφίμων, από την παραγωγή έως την κατανάλωση, προκειμένου να μειωθούν η απώλεια και η σπατάλη τροφίμων, να καταπολεμηθεί η απάτη στον τομέα των τροφίμων, να προωθηθεί η συνεργασία σε πολυμερή φόρουμ και στην επιστήμη των τροφίμων στους τομείς της καλής μεταχείρισης των ζώων, της καταπολέμησης της μικροβιακής αντοχής και της μείωσης της χρήσης λιπασμάτων και χημικών φυτοφαρμάκων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να προτείνει την προσθήκη κεφαλαίου για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων στις μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ. Το κεφάλαιο για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων έχει ήδη συμφωνηθεί με τη Χιλή και βρίσκεται υπό διαπραγμάτευση με την Αυστραλία, την Ινδονησία και τη Νέα Ζηλανδία.

Είναι επίσης δυνατόν, στο πλαίσιο των ΣΕΣ, να τεθούν **προϋποθέσεις στις δασμολογικές προτιμήσεις** που θα αφορούν την τήρηση ορισμένων προτύπων, προσθήκη η οποία προφανώς θα εξαρτάται από την αποδοχή των εν λόγω προϋποθέσεων από τον άλλο εταίρο. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή έχει εφαρμοστεί μόνο μία φορά μέχρι σήμερα, στη ΣΕΣ με τη Mercosur, όπου χορηγήθηκε δασμολογική ελευθέρωση για τα αυγά με κέλυφος υπό την προϋπόθεση της συμμόρφωσης με τα σχετικά πρότυπα της ΕΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων που αφορούν τις όρνιθες ωοπαραγωγής.

Η ΕΕ έχει επίσης συνάψει περισσότερο φιλόδοξες, **σφαιρικές και σε βάθος συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών** με τη Γεωργία, τη Μολδαβία και την Ουκρανία. Οι συμφωνίες

---

⁶⁸ Ένα από τα στοιχεία της επανεξέτασης είναι μια συγκριτική μελέτη που εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες ανά τον κόσμο εφαρμόζουν και επιβάλλουν τα κεφάλαια για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη και, γενικότερα, τη νομοθεσία για το κλίμα, καθώς και την κοινωνική και εργατική νομοθεσία: Velut, J. B. et al. (2022), [Comparative Analysis of Trade and Sustainable Development Provisions in Free Trade Agreements](#).

αυτές περιλαμβάνουν ορισμένες δεσμεύσεις για την προσέγγιση της νομοθεσίας των χωρών αυτών με το δίκαιο της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας για την καλή μεταχείριση των ζώων. Ως εκ τούτου, όταν εφαρμοστούν, τα προϊόντα που εισάγονται από τις χώρες αυτές θα συμμορφώνονται με τους κανόνες της ΕΕ.

Επιπλέον, η ΕΕ έχει συνάψει σταδιακά συμφωνίες που αποκαλούνται **συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης** με καθέναν από τους εταίρους της στα Δυτικά Βαλκάνια: την Αλβανία (2009), τη Βόρεια Μακεδονία (2004), το Μαυροβούνιο (2010), τη Σερβία (2013), τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη (2015) και το Κόσοβο⁶⁹ (2016). Στην ουσία, οι συμφωνίες αυτές αποτελούν το νομικό μέσο για την εναρμόνιση με το σύνολο του δικαίου της ΕΕ και τη σταδιακή ενσωμάτωση στην αγορά της ΕΕ.

Επιπλέον, η **συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας ΕΕ-Ηνωμένου Βασιλείου** περιλαμβάνει ειδικές δεσμευτικές διατάξεις που διασφαλίζουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού με δεσμεύσεις για τη μη υποβάθμιση των επιπέδων προστασίας σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των επιπτώσεων της γεωργικής παραγωγής ή της παραγωγής τροφίμων στο περιβάλλον, κυρίως μέσω της χρήσης αντιβιοτικών και απολυμαντικών.

Η παροχή στις αναπτυσσόμενες χώρες ειδικής πρόσβασης στην αγορά συνιστά μία ακόμη επιτρεπόμενη εξαίρεση από τον κανόνα του μάλλον ευνοούμενου κράτους. Πέραν του τυποποιημένου συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) που καταργεί εν μέρει ή πλήρως τους τελωνειακούς δασμούς σε πάνω από τα δύο τρίτα των δασμολογικών κλάσεων για τις χώρες χαμηλού και χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος, η ΕΕ προσφέρει επίσης το **σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων + (ΣΓΠ+)**, στο πλαίσιο του οποίου οι ίδιοι δασμοί μηδενίζονται για τις χώρες χαμηλού και χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος που εφαρμόζουν 27 διεθνείς συμβάσεις σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προστασία του περιβάλλοντος και τη χρηστή διακυβέρνηση. Τον Σεπτέμβριο του 2021 η Επιτροπή εξέδωσε τη νομοθετική πρόταση για το νέο ΣΓΠ για την περίοδο 2024-2034. Η πρόταση διευρύνει τον αριθμό των διεθνών συμβάσεων που πρέπει να τηρούνται με την προσθήκη, μεταξύ άλλων, της συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή.

Τέλος, η διαφοροποίηση μεταξύ εισαγόμενων προϊόντων με βάση κριτήρια βιωσιμότητας μπορεί επίσης να εφαρμοστεί απουσία οποιασδήποτε εμπορικής προτίμησης, δηλαδή όταν το εμπόριο διεξάγεται στη βάση του μάλλον ευνοούμενου κράτους (ΜΕΚ). Για το μη προτιμησιακό εμπόριο, η ΕΕ εφαρμόζει δασμούς σύμφωνα με τον πίνακα του ΠΟΕ. Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης για την GATT (και άλλων διαπραγματεύσεων), η ΕΕ έχει δεσμευτεί για την εφαρμογή μιας σειράς **δασμολογικών ποσοτώσεων** του ΠΟΕ, βάσει των οποίων επιτρέπει την εισαγωγή συγκεκριμένων ποσοτήτων με χαμηλότερο δασμό. Ορισμένες φορές, η χρήση των εν λόγω δασμολογικών ποσοτώσεων εξαρτάται από ορισμένες **προϋποθέσεις**. Ένα παράδειγμα είναι οι δασμολογικές ποσοτώσεις του ΠΟΕ για το βόειο κρέας εκλεκτής ποιότητας (γνωστές ως

---

⁶⁹ Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου.

«ποσόστωση Hilton»)⁷⁰, στις οποίες έχουν πρόσβαση διάφορες χώρες, για ορισμένες από τις οποίες απαιτείται τα ζώα να τρέφονται αποκλειστικά με χόρτο.

Συμφωνίες αμοιβαίας αναγνώρισης

Η ΕΕ μπορεί επίσης να συνάπτει **ειδικές συμφωνίες με τρίτες χώρες**. Ένα από τα υπάρχοντα παραδείγματα είναι η βιολογική γεωργία. Σύμφωνα με τον νέο κανονισμό για τα βιολογικά προϊόντα⁷¹, ένα προϊόν μπορεί να εισάγεται για να πωληθεί στην ΕΕ ως βιολογικό προϊόν είτε εάν συμμορφώνεται με τους κανόνες παραγωγής και ελέγχου της τρίτης χώρας οι οποίοι αναγνωρίζονται βάσει διμερούς, αυτοτελούς συμφωνίας ή διοικητικής ρύθμισης ως ισοδύναμοι με εκείνους που ισχύουν στην ΕΕ, είτε εάν διαθέτει πιστοποιητικό που έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες αρχές ελέγχου ή από φορείς ελέγχου σε τρίτες χώρες, το οποίο βεβαιώνει ότι το προϊόν συμμορφώνεται με τα πρότυπα της ΕΕ.

4.3. Αυτόνομα ενωσιακά μέτρα

Όπως υπενθυμίζεται στην ανακοίνωση «Επανεξέταση της εμπορικής πολιτικής — Μια ανοικτή, βιώσιμη και δυναμική εμπορική πολιτική», σε ορισμένες περιπτώσεις, η ΕΕ μπορεί να λαμβάνει αυτόνομα μέτρα σχετικά με τις περιβαλλοντικές⁷² ή ηθικές πτυχές των διεργασιών ή μεθόδων παραγωγής των εισαγόμενων προϊόντων. Τα μέτρα αυτά αντικατοπτρίζουν επίσης τις απαιτήσεις των Ευρωπαίων καταναλωτών, οι οποίοι συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο τις περιβαλλοντικές, υγειονομικές, κοινωνικές και ηθικές πτυχές της παραγωγής τροφίμων και επιθυμούν να έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν τρόφιμα που παράγονται με βιώσιμο τρόπο⁷³. Παρόμοιες τάσεις παρατηρούνται και σε άλλα μέρη του κόσμου, όπου τα εθνικά ρυθμιστικά συστήματα καταφεύγουν σε κανονισμούς για τις διεργασίες και τις μεθόδους παραγωγής οι οποίοι εφαρμόζονται στα εισαγόμενα προϊόντα.

Δεδομένου του μεγέθους της αγοράς της ΕΕ και του όγκου των εισαγωγών στην ΕΕ συγκεκριμένων βασικών προϊόντων, ορισμένες απαιτήσεις της ΕΕ για τη στροφή των παραγωγών στο εξωτερικό προς περισσότερο βιώσιμες μεθόδους παραγωγής μπορεί να έχουν σημαντικό αντίκτυπο σε παγκόσμιο επίπεδο⁷⁴.

Παρότι η συμμόρφωση με τα πρότυπα της ΕΕ που διέπουν τις εισαγωγές αγροδιατροφικών προϊόντων μπορεί να αποτελεί πρόκληση για ορισμένους υπευθύνους επιχειρήσεων

⁷⁰ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 593/2013 της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2013, για το άνοιγμα και τον τρόπο διαχείρισης των δασμολογικών ποσοτώσεων για τα βόεια κρέατα εκλεκτής ποιότητας, νοπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα και για το κατεψυγμένο κρέας βουβάλου (ΕΕ L 170 της 22.6.2013, σ. 32).

⁷¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/848, της 30ής Μαΐου 2018, για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων (ΕΕ L 150 της 14.6.2018, σ. 1).

⁷² Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αναφέρει ότι «τα εισαγόμενα τρόφιμα που δεν συμμορφώνονται με τα σχετικά περιβαλλοντικά πρότυπα της ΕΕ δεν θα επιτρέπονται στις αγορές της ΕΕ».

⁷³ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 505, [Making our food fit for the future – Citizens' expectations](#) (Κάνοντας τα τρόφιμα κατάλληλα για το μέλλον — Προσδοκίες των πολιτών). Οκτώβριος 2020.

⁷⁴ Για παράδειγμα, κατά την εξέταση της αποψίλωσης των δασών όπως ενσωματώνεται (ως εξωτερικό κόστος) στη συνολική τελική κατανάλωση (στην παραγωγή, στο εμπόριο ή στην κατανάλωση ενός προϊόντος, αγαθού, βασικού εμπορεύματος ή υπηρεσίας), ορισμένα μοντέλα υπολογίζουν ότι η κατανάλωση της ΕΕ αντιστοιχεί περίπου στο 10 % του συνολικού μεριδίου [Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019)]. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Εντατικοποίηση της δράσης της ΕΕ για την προστασία και την αποκατάσταση των δασών του πλανήτη» [COM(2019) 352 final].

τροφίμων σε τρίτες χώρες, οι επιχειρήσεις ανταμείβονται από την πρόσβαση σε μια ανοικτή αγορά άνω των 400 εκατομμυρίων καταναλωτών, από μια σειρά μέτρων διευκόλυνσης του εμπορίου και από τις υψηλότερες τιμές που καταβάλλουν οι καταναλωτές της ΕΕ σε σύγκριση με άλλες αγορές. Επιπλέον, δεδομένου ότι η ΕΕ αποτελεί παγκόσμιο σημείο αναφοράς για τα πρότυπα ασφάλειας των τροφίμων, η συμμόρφωση παρέχει επίσης πρόσβαση σε άλλες, συχνά υψηλής αξίας, αγορές. Για τους λόγους αυτούς, παρά το γεγονός ότι οι κανόνες της ΕΕ μπορεί να θεωρούνται αυστηροί, οι εξαγωγές προς την ΕΕ εξακολουθούν να παρουσιάζουν αυξητική τάση.

Πέραν των ήδη ισχυρότων μέτρων για την καλή μεταχείριση των ζώων (βλ. ενότητα 2.2), επί του παρόντος εκπονούνται σε επίπεδο ΕΕ διάφορες νομικές πράξεις ή νομοθετικές προτάσεις που αποσκοπούν στον περιορισμό των μεθόδων παραγωγής οι οποίες σχετίζονται με την καλή μεταχείριση των ζώων ή την προστασία του περιβάλλοντος.

Πρώτον, η Επιτροπή έχει προτείνει κανονισμό για τα **προϊόντα μηδενικής αποψίλωσης**⁷⁵, με βάση ένα σύστημα υποχρεωτικών κανόνων δέουσας επιμέλειας. Η πρόταση αποσκοπεί στην πρόληψη της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών που συνδέονται με προϊόντα και παράγωγα προϊόντα τα οποία διατίθενται στην αγορά της ΕΕ, όπως η σόγια, τα βοοειδή, το φοινικέλαιο, το κακάο, ο καφές και η ξυλεία. Στόχος είναι η ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης προϊόντων που προέρχονται από αλυσίδες εφοδιασμού οι οποίες σχετίζονται με την αποψίλωση ή την υποβάθμιση των δασών και η αύξηση της ζήτησης και της εμπορίας νόμιμων και «μηδενικής αποψίλωσης» βασικών και παράγωγων προϊόντων στην ΕΕ. Η πρόταση αφορά τόσο τη νόμιμη όσο και την παράνομη αποψίλωση και υποβάθμιση των δασών που προκαλείται από την παραγωγή αυτών των βασικών προϊόντων. Οι φορείς εκμετάλλευσης και οι αρχές θα είναι σε θέση να ελέγχουν αν τα βασικά ή παράγωγα προϊόντα είναι μηδενικής αποψίλωσης με χρήση συντεταγμένων γεωεντοπισμού και απομακρυσμένης παρακολούθησης μέσω δορυφορικών εικόνων. Οι εταιρικές σχέσεις και η αποτελεσματική διεθνής συνεργασία με τις χώρες παραγωγής και κατανάλωσης, καθώς και σε διμερή και πολυμερή φόρουμ, έχουν θεμελιώδη σημασία για την προώθηση της μετάβασης στη βιώσιμη γεωργική παραγωγή και τη βιώσιμη διαχείριση των δασών, καθώς και για τον προσδιορισμό και τη συνομολόγηση αυστηρών παγκόσμιων προτύπων και ορισμών.

Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης, τον Φεβρουάριο του 2022, πρόταση οδηγίας σχετικά με την **εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα**⁷⁶. Στόχος της εν λόγω οδηγίας είναι η προώθηση της βιώσιμης και υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς και η επιβολή γενικού καθήκοντος στις μεγαλύτερες εταιρείες (οι ΜΜΕ εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της πρότασης) για την αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων στα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον από τις δραστηριότητες και την εταιρική διακυβέρνησή τους. Το καθήκον αυτό αφορά επίσης τις αξιακές αλυσίδες τους εκτός ΕΕ. Οι κανόνες για την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα θα επιβάλλονται μέσω διοικητικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων κυρώσεων και εντολών συμμόρφωσης, καθώς και μέσω της

---

⁷⁵ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διαθεσιμότητα στην αγορά της Ένωσης και την εξαγωγή από την Ένωση ορισμένων βασικών και παράγωγων προϊόντων που συνδέονται με την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010 [COM(2021) 706 final], <https://ec.europa.eu/environment/forests/deforestation-proposal.htm>.

⁷⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/proposal-directive-corporate-sustainable-due-diligence-and-annex_el

χορήγησης αποζημίωσης αστικής ευθύνης για ζημίες που προκύπτουν από τη μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που περιέχονται στην πρόταση.

Επιπλέον, η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» αναφέρει ότι οι περιβαλλοντικές πτυχές θα λαμβάνονται υπόψη «κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων για **ανοχές κατά την εισαγωγή φυτοφαρμάκων** που δεν είναι πλέον εγκεκριμένα στην ΕΕ, τηρουμένων των προτύπων και των υποχρεώσεων του ΠΟΕ»⁷⁷.

Οι ανοχές κατά την εισαγωγή είναι ανώτατα όρια καταλοίπων (στο εξής: ΑΟΚ) φυτοφαρμάκων που βασίζονται σε χρήσεις εγκεκριμένες εκτός της ΕΕ⁷⁸. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον καθορισμό ΑΟΚ για ουσίες που δεν είναι πλέον εγκεκριμένες στην ΕΕ (για λόγους που δεν αφορούν τη δημόσια υγεία), τα οποία μπορεί να είναι αναγκαία διότι οι παραγωγοί σε τρίτες χώρες αντιμετωπίζουν συνθήκες παραγωγής και πιέσεις από επιβλαβείς οργανισμούς διαφορετικές από εκείνες που υπάρχουν στην ΕΕ. Οι χρήσεις μπορεί να είναι διαφορετικές για την ίδια ουσία στην ίδια καλλιέργεια. Οι ανοχές κατά την εισαγωγή μπορούν επίσης να αφορούν προϊόντα που δεν καλλιεργούνται στην ΕΕ (π.χ. ορισμένα εξωτικά φρούτα ή λαχανικά, καφές, κακάο ή τσάι) και, ως εκ τούτου, δεν καθορίζεται ΑΟΚ με βάση τις χρήσεις στην ΕΕ.

Μέχρι σήμερα, κατά τον καθορισμό ΑΟΚ για τα φυτοφάρμακα, συμπεριλαμβανομένων των ανοχών κατά την εισαγωγή, δίνεται έμφαση μόνο στις ορθές γεωργικές πρακτικές και στην προστασία των καταναλωτών της ΕΕ. Η απαίτηση αυτή θα εξακολουθήσει να ισχύει. Ωστόσο, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», κατά τη διαδικασία καθορισμού ΑΟΚ θα λαμβάνονται επίσης υπόψη οι περιβαλλοντικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένων των ανοχών κατά την εισαγωγή.

Επιπλέον, όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», η Επιτροπή προετοιμάζει **αναθεώρηση της νομοθεσίας της ΕΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων**, με νομοθετικές προτάσεις που έχουν προγραμματιστεί για το τέλος του 2023. Όπως αναφέρεται στην απάντηση της Επιτροπής στην Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών «End the Cage Age» («Τέλος στα κλουβιά»)⁷⁹, η Επιτροπή προτίθεται να συμπεριλάβει σε αυτές τις νομοθετικές προτάσεις διατάξεις για τη σταδιακή κατάργηση και τελικά την απαγόρευση της χρήσης κλουβιών, χώρων σταβλισμού και ατομικών κελιών για χοίρους εκτροφής, ωοπαραγωγούς όρνιθες, μόσχους, κουνέλια, πουλάδες, κρεατοπαραγωγές όρνιθες αναπαραγωγής, ωοπαραγωγούς όρνιθες αναπαραγωγής, πάπιες, χήνες και ορτύκια.

Όσον αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα, η Επιτροπή θα εξετάσει ως μία από τις επιλογές τη θέσπιση κανόνων βάσει των οποίων θα απαιτείται τα εισαγόμενα προϊόντα να έχουν παραχθεί υπό προϋποθέσεις ισοδύναμες με τους κανόνες της ΕΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων, ή με ορισμένους από αυτούς, και/ή την απαίτηση επισήμανσης και για τα εισαγόμενα προϊόντα (είτε εστιάζοντας στις συνθήκες σταβλισμού είτε καλύπτοντας περισσότερα κριτήρια καλής μεταχείρισης των ζώων), σε συμμόρφωση με τους κανόνες του ΠΟΕ.

⁷⁷ Βλ. σημείωση 20, σ. 18.

⁷⁸ Άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 396/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Φεβρουαρίου 2005, για τα ανώτατα όρια καταλοίπων φυτοφαρμάκων μέσα ή πάνω στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές φυτικής και ζωικής προέλευσης (ΕΕ L 70 της 16.3.2005, σ. 1).

⁷⁹ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2018/000004_el

Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης επιλογές για τη βελτίωση της **επισήμανσης της καλής μεταχείρισης των ζώων**, ώστε να συμβάλει στη μετάδοση αξίας μέσω της αλυσίδας τροφίμων και να ανταποκριθεί στο αυξανόμενο ενδιαφέρον των καταναλωτών για τις συνθήκες εκτροφής των ζώων. Επί του παρόντος, πέραν του υποχρεωτικού προτύπου για τα επιτραπέζια αυγά που αναφέρθηκε ανωτέρω, άλλοι ισχυρισμοί για την καλή μεταχείριση των ζώων είναι προαιρετικοί και σε μεγάλο βαθμό δεν είναι εναρμονισμένοι σε επίπεδο ΕΕ⁸⁰, γεγονός που συχνά δυσκολεύει τους καταναλωτές να κατανοήσουν τους διάφορους ισχυρισμούς που αναγράφονται στις ετικέτες των τροφίμων. Τον Ιούνιο του 2021 μια υποομάδα στο πλαίσιο της πλατφόρμας της ΕΕ για την καλή μεταχείριση των ζώων εξέδωσε συμπεράσματα σχετικά με την επισήμανση της καλής μεταχείρισης των ζώων⁸¹. Τον Απρίλιο του 2022⁸² η Επιτροπή δημοσίευσε εξωτερική μελέτη, η οποία συγκεντρώνει στοιχεία σχετικά με τις υφιστάμενες ετικέτες για την καλή μεταχείριση των ζώων και σχετικά με τη στάση και τις προσδοκίες των καταναλωτών, και διενεργεί εκτίμηση των επιπτώσεων σχετικά με πιθανή νομοθεσία της ΕΕ για την επισήμανση της καλής μεταχείρισης των ζώων.

Πέραν των ανωτέρω μεμονωμένων δράσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί πλήρως η συνοχή της πολιτικής και να ενσωματωθεί η βιωσιμότητα σε όλες τις πολιτικές που σχετίζονται με τα τρόφιμα, η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» προβλέπει, έως το τέλος του 2023, την έγκριση από την Επιτροπή της εμβληματικής πρότασής της: μια οριζόντια **νομοθεσία-πλαίσιο για ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων**, ως γενικό πλαίσιο για κοινούς ορισμούς και γενικές αρχές και απαιτήσεις που διέπουν τη βιωσιμότητα των τροφίμων τα οποία παράγονται ή διατίθενται στην αγορά της ΕΕ και των σχετικών δραστηριοτήτων που αφορούν τα τρόφιμα. Μια τέτοια παρέμβαση σε επίπεδο ΕΕ θα έχει ως στόχο τη δημιουργία νέων θεμελίων για τις μελλοντικές πολιτικές για τα τρόφιμα με την εισαγωγή στόχων και αρχών βιωσιμότητας βάσει ολοκληρωμένης προσέγγισης του συστήματος τροφίμων.

Το **πλαίσιο επισήμανσης της βιωσιμότητας** θα αποτελέσει μέρος της νομοθεσίας-πλαίσιο για ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων. Το πλαίσιο επισήμανσης της βιωσιμότητας θα διέπει την παροχή πληροφοριών στους καταναλωτές σχετικά με τις επιδόσεις βιωσιμότητας των τροφίμων όσον αφορά τις διατροφικές, κλιματικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές τους. Αυτό μπορεί να αποτελέσει σημαντικό στοιχείο της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», το οποίο συνίσταται στην αλλαγή των προτύπων παραγωγής μέσω της παροχής της δυνατότητας στους καταναλωτές να κάνουν συνειδητές και βιώσιμες επιλογές τροφίμων.

Τέλος, ο εθελοντικός **«κώδικας δεοντολογίας της ΕΕ για την υπεύθυνη επιχειρηματική πρακτική και πρακτική προώθησης των προϊόντων τροφίμων»**⁸³ αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της πορείας της ΕΕ προς βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Περιλαμβάνει ένα σύνολο επτά φιλόδοξων στόχων, καθένας από τους οποίους περιέχει επιμέρους στόχους και ενδεικτικές δράσεις. Για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ, οι δεσμεύσεις ισχύουν καταρχήν για τις πωλήσεις/δραστηριότητες εντός της ΕΕ,

⁸⁰ Τα μόνα εθελοντικά πρότυπα που έχουν εναρμονιστεί σε επίπεδο ΕΕ είναι οι κανόνες εμπορίας για τα πουλερικά που περιέχουν αναφορά σε τύπους εκτροφής [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 543/2008 της Επιτροπής, της 16ης Ιουνίου 2008, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου σχετικά με τους κανόνες εμπορίας για το κρέας πουλερικών (ΕΕ L 157 της 17.6.2008, σ. 46)] και οι κανόνες της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία που απαιτούν υψηλά πρότυπα καλής μεταχείρισης των ζώων.

⁸¹ https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-06/aw_platform_plat-conc_awl-subgroup-conclusion.pdf

⁸² <https://data.europa.eu/doi/10.2875/676603>.

⁸³ https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy/sustainable-food-processing/code-conduct_el

συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων που σχετίζονται με τις αλυσίδες εφοδιασμού τους σε τρίτες χώρες (οι οποίες συνδέονται με τις εν λόγω πωλήσεις/δραστηριότητες). Οι εταιρείες μπορούν επίσης να προτείνουν δεσμεύσεις που θα ισχύουν για το σύνολο των παγκόσμιων πωλήσεων/δραστηριοτήτων τους (και των συναφών αλυσίδων εφοδιασμού), κάτι που πράττουν οι περισσότερες πολυεθνικές εταιρείες. Ο κώδικας άρχισε να ισχύει τον Ιούλιο του 2021 και μέχρι στιγμής αριθμεί περισσότερους από 100 υπογράφοντες.

5. ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Σήμερα υπάρχει ευρεία συναίνεση ως προς την ανάγκη μετάβασης σε βιώσιμα και ανθεκτικά συστήματα τροφίμων. Η ΕΕ, με τη φιλόδοξη Πράσινη Συμφωνία της και ως παγκόσμιος παράγοντας στις αγορές αγροδιατροφικών προϊόντων, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην καθοδήγηση αυτής της παγκόσμιας μετάβασης. Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχουν αποκαλύψει τρωτά σημεία των γεωργικών συστημάτων και των συστημάτων τροφίμων τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν με την επιτάχυνση της μετάβασης προς ένα βιώσιμο και ανθεκτικό σύστημα τροφίμων στην ΕΕ.

Τα φιλόδοξα πρότυπα και στόχοι για την υγεία, το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα δεν εξυπηρετούν μόνο τα συμφέροντα της ΕΕ. Όλα συμβάλλουν στην επίτευξη θεμιτών στόχων σχετικά με τα παγκόσμια ζητήματα, σύμφωνα και με την προσέγγιση «Μία υγεία».

Τα παγκόσμια ζητήματα απαιτούν παγκόσμιες δράσεις. Η πρωτοπορία συνεπάγεται ορισμένες προκλήσεις και κινδύνους. Η έκθεση ανέλυσε τρεις κύριους, συμπληρωματικούς τομείς δράσης της ΕΕ για τη βελτίωση και την προώθηση των υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων.

Η ΕΕ θα συνεχίσει τις προσπάθειές της σε πολυμερές επίπεδο για να εξασφαλίσει υποστήριξη και να επιτύχει —ιδανικά— παγκόσμια συναίνεση όσον αφορά την ανάγκη για ανάληψη δράσης και για διεθνώς συμφωνημένα πρότυπα. Ενώ η ΕΕ και τα κράτη μέλη της επιδεικνύουν ήδη υψηλό επίπεδο δέσμευσης και ηγετικού ρόλου σε πολλά από αυτά τα φόρουμ, ένας σημαντικός μακροπρόθεσμος στόχος θα είναι η εντατικοποίηση, ο καλύτερος συντονισμός και οι συνέργειες για την αύξηση των υγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων και άλλων προτύπων βιωσιμότητας.

Οι εμπορικές συμφωνίες και η διμερής συνεργασία παρέχουν ευκαιρίες για να επιτευχθεί το ίδιο και με τις χώρες-εταίρους. Με το φιλόδοξο θεματολόγιό της για το εμπόριο, η ΕΕ έχει ήδη σημειώσει πρόοδο στον τομέα αυτόν. Επί περισσότερο από δέκα έτη, οι εμπορικές συμφωνίες περιλαμβάνουν κεφάλαιο για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη και διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία για την καλή μεταχείριση των ζώων και τη μικροβιακή αντοχή. Οι συμφωνίες που βρίσκονται επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση προβλέπουν ένα κεφάλαιο για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων το οποίο η ΕΕ θα προτείνει σε τυχόν μελλοντικές συμφωνίες.

Η ΕΕ θα συνεχίσει να διασφαλίζει τη συνοχή του θεματολογίου της για τη βιωσιμότητα με τις πολιτικές της για τη διεύρυνση, τη γειτονία και την ανάπτυξη. Αυτό συνεπάγεται επίσης τη συνεκτίμηση των επιπτώσεων για το εμπόριο σε τρίτες χώρες. Τα συνοδευτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης, της τεχνικής συνεργασίας και της ανάπτυξης ικανοτήτων, μπορεί να αποδειχθούν σημαντικά για την παροχή βοήθειας στους εμπορικούς εταίρους κατά την εφαρμογή περισσότερο βιώσιμων πρακτικών, ειδικότερα για τις πλέον

ευάλωτες χώρες και τους γειτονικούς εταίρους που αναλαμβάνουν φιλόδοξες δεσμεύσεις στους εν λόγω τομείς.

Όπως προκύπτει από την ανωτέρω αξιολόγηση, η ΕΕ είναι επίσης σε θέση να λαμβάνει μέτρα αυτόνομα όταν αυτό είναι αναγκαίο για την αντιμετώπιση παγκόσμιων περιβαλλοντικών ανησυχιών ή ζητημάτων που αφορούν την καλή μεταχείριση των ζώων. Η εφαρμογή των κανονισμών για τις διεργασίες και τις μεθόδους παραγωγής στα εισαγόμενα προϊόντα στους τομείς αυτούς πρέπει να γίνεται με πλήρη τήρηση των κανόνων του ΠΟΕ και άλλων διεθνών δεσμεύσεων. Ορισμένα μέτρα που λαμβάνονται από την ΕΕ αυτόνομα για τη ρύθμιση παγκόσμιων περιβαλλοντικών ή ηθικών πτυχών των εισαγόμενων προϊόντων, ακόμη και αν συμμορφώνονται πλήρως με τους κανόνες του ΠΟΕ, ενδέχεται να εξακολουθούν να είναι αμφιλεγόμενα για τα μέλη του ΠΟΕ και μπορούν πάντα να αμφισβητηθούν στο πλαίσιο του συστήματος επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ. Μέτρα που κρίνονται παράνομα ή ότι ενέχουν στοιχεία προστατευτισμού και δεν συνάδουν με την ισορροπία των διεθνών υποχρεώσεων και δικαιωμάτων της ΕΕ ενδέχεται να εκθέσουν την ΕΕ σε κίνδυνο αντιποίνων.

Για όλους αυτούς τους λόγους, οι κανονιστικές προτάσεις πρέπει να υποβάλλονται σε κατά περίπτωση αξιολόγηση της συμβατότητάς τους με τον ΠΟΕ. Παρότι υπάρχει πράγματι περιθώριο πολιτικής για την επιδίωξη της εφαρμογής υγειονομικών και περιβαλλοντικών απαιτήσεων (συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για την καλή μεταχείριση των ζώων) στις διεργασίες και μεθόδους παραγωγής των εισαγόμενων προϊόντων κατά τρόπο συμβατό με τον ΠΟΕ, κάθε περίπτωση πρέπει να αναλύεται προσεκτικά με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

Πέραν του ζητήματος της συμβατότητας με τον ΠΟΕ, η κατά περίπτωση ανάλυση των πιθανών μέτρων πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη την τεχνική και οικονομική σκοπιμότητα των μηχανισμών ελέγχου. Δεδομένου ότι η ρύθμιση αφορά τις μεθόδους παραγωγής ή μεταποίησης στην τρίτη χώρα, η σκοπιμότητα και η αναλογικότητα των κατάλληλων μέσων για τον έλεγχο και την επιβολή της εφαρμογής τους πρέπει να αξιολογούνται έναντι του σχετικού κόστους και των σχετικών οφελών. Η διάσταση αυτή χρήζει μεγαλύτερης έμφασης.

Συμπερασματικά, υπάρχει περιθώριο να επεκταθούν τα πρότυπα παραγωγής της ΕΕ στα εισαγόμενα προϊόντα, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό θα γίνει με πλήρη τήρηση των σχετικών κανόνων του ΠΟΕ. Η παρούσα έκθεση, πέραν της αξιολόγησης της νομικής και τεχνικής σκοπιμότητας της εν λόγω επέκτασης και της επεξήγησης των περιορισμών που ισχύουν, παρουσιάζει επίσης ένα ευρύ φάσμα τομέων στους οποίους η ΕΕ έχει ήδη επεκτείνει, νομίμως, τα πρότυπα εγχώριας παραγωγής της στα εισαγόμενα προϊόντα, μέσω πολυμερών, διμερών ή αυτόνομων μέσων. Η έκθεση καταδεικνύει ότι πριν από την εφαρμογή των προτύπων παραγωγής στις εισαγωγές, είναι πάντα απαραίτητο να διεξάγεται κατά περίπτωση αξιολόγηση.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι έχει εκτελέσει την τεχνική εντολή που της δόθηκε από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, η οποία αναφέρεται στην εισαγωγική παράγραφο της παρούσας έκθεσης. Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εξετάσουν προσεκτικά τα συμπεράσματα και τις κατευθύνσεις που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση και να τα λάβουν υπόψη σε μελλοντικές συζητήσεις.